

Cestiunea școalelor grănițarești.

Abia a trecut o lună de când maghiarizatorii din țara Făgărașului au ridicat săcurea, ținând drept la rădăcina școalelor române, câștigate cu atâtea jertfe în avere și sânge de foștii grănițeri din Reg. I român de graniță și apărate și îngrijite cu atâtea iubire de răposatul colonel baron Urs, timp de 30 de ani, până ce a fost în viață. Știm că comisiunea administrativă a comitatului Făgăraș a hotărât prin ordinul dela 8 Februarie a. c., moartea acestor școale române și prefacerea lor în școale maghiare. Ce s'a întâmplat de atunci? Cetitorii noștri de sigur sunt nerăbdători de a ști cum stă lucrul cu acest nou atentat îndrăzneț îndreptat împotriva vieții noastre naționale.

Vom căuta a face destul dreptei lor dorințe de-a afla ceva despre soarta acelor școli române, atât de mult și de crud amenințate, și deci vom descrie aici cu deamănuntul ce s'a petrecut în săptămânile din urmă în cauza acestor școale.

După ce Gazeta noastră și-a ridicat glasul protestator în contra nelegiuitului atentat, au început să se deștepte din amorțea României făgărășeni și să se gândească la datoria sfântă, ce o au, de a sări în ajutorul celor 11 școale române, pe cari vor să le sugrume. Ei au pretins mai întâiu dela comitetul administrativ al fondului grănițerilor regim. I. din Sibiu să conchieme grabnic o adunare generală extraordinară. Apoi au hotărât ca președinții senatelor școalelor amenințate să înainteze un recurs la guvern, în contra hotărârei nelegale a comisiunii administrative și au incredințat pe deputatul Șerban, să compună acest recurs.

Recursul a fost scris de președinții școalelor grănițarești, și, cu ocaziunea aceasta, toți președinții, dimpreună cu alți fruntași făgărășeni, cu totul 26 la număr, au hotărât a merge în deputațiune la dl fișpan Szell, ca să se plângă în contra procederei lui și a comisiunii administrative. Vorbitorul deputațiunii a fost deputatul Nic. Șerban.

În vorbirea sa, Nic. Șerban a arătat, că comisiunea administrativă a procedat ilegal, fiindcă §-ii legii și a ordonanțelor, la cari se provoacă când decretează ca școalele grănițarești să se prefacă în viitor în școale cu limba de predare maghiară, nu au valoare în cazul de față, deoarece aceste școale au fost până acuma școale cu limba de predare română, ar nu maghiară.

Precum ni-se spune, fișpanul Szell Ioșef fu foarte neplăcut atins și încurcat de dreapta plângere a celor 26 fruntași români din comitat. Nu știea cum să mai scuze și să mototolească crudul și nelegiuitul atentat, ce s'a săvârșit sub conducerea lui. A spus fișpanul între altele, că atunci când s'a pertractat afacerea școalelor grănițarești a lipsit din ședință, că la ședință a ajuns numai câtră sfârșit, când hotărârea era deja luată.

Dar ordinul ilegal cine l'a sub-

cris, nu fișpanul Szell Ioșef? Com a putut dânsul, să și scrie numele sub un ordin despre care a trebuit să se convingă, când l'a cetit, că nu numai e nedrept și barbar, dar calcă chiar legea Apponyană din 1907?

A mai zis d-l fișpan, că în cauza cu școalele grănițarești n'a putut fi informat pe deplin, dar, după ce s'a edat ordinul și a văzut ce valuri mari de nemulțumire produce, s'a interesat mai de aproape și a văzut și s'a convins, că de fapt comisiunea administrativă a trecut peste marginele legii. De aceea d-l fișpan s'a simțit, zice, îndemnat ca în cercul său de competență să facă pași spre a îndrepta ce a stricat comisiunea când a luat o hotărâre atât de gravă în contra legii.

Cred — zise apoi d-l Szell — că până când recursul d-voastră va ajunge la locul competent, el va fi de-veuit deja fără de obiect — cu alte cuvinte, că nu va mai fi de lipsă ca ministrul să hotărască asupra recursului, deoarece în urma pasului făcut de fișpan, urmează să se nimicească hotărârea comisiunii administrative.

D-l fișpan să se fi plâns în fine că afacerea cu școalele s'a dat publicității. Credem, că nu i-a căzut bine și că ar fi vrut să treacă și de astădată ca cel mai binevoitor față cu României. Dar ce să-i faci dacă acel monstruos ordin poartă subscrierea lui?

Nu ne-am mirat, că ordinul de maghiarizare a fost semnat de nepotul aceluși bărbat de stat maghiar, care pretindea, pe când sta în fruntea stăpânirii, că nu există cestiune a naționalităților. A trebuit să ne mirăm însă și să stăm înmărmuriți, când am auzit că la acea ședință faimoasă a comisiunii administrative din Făgăraș au fost de față, dela început până la sfârșit, membrii români ai ei, vicarul Macaveiu și avocatul Dr. Șenchea, fără ca unul din ei măcar să și fi ridicat glasul împotriva uneltirii diavolești contra celor 11 școale.

Ni se spune, că luați la întrebare pentru aceasta, acești fruntași ar fi răspuns, că toate s'au cetit așa în grabă încât ei au rămas — n'au de n'avede, n'a greul pământului! În săși foaia oficială din Făgăraș, a trifoiului, vrea să salveze pe acela dintre ei, care a fost de față, fără a zice măcar cărc, — cu graba vertiginosă, ce au desfășurat'o raportorii și comisiunea în rezolvarea agendelor lor din acea ședință curioasă. Într'acea boerii prezenți au visat poate de timpurile trecute glorioase!

Încă o vorbă și vom incheia pentru azi aceasta ciudată și minunată cronică a mersului trebilor publice din Făgăraș.

Când în numărul ziarului nostru dela 15 (28) Februarie am vorbit pentru întâia dată de trista ispravă a celor dela comisiunea administrativă din Făgăraș în credința că un comitat românesc ca Făgărașul trebuie să aibă și o comisiune administrativă comitatensă în preponderanță română, am zis în fuga condeiului, că comisiunea, ce a luat, la porunca fișpanului, acea volnică și nelegală hotărâre,

este compusă în majoritate de membri români și am întrebat dacă acești membri au fost de față?

Aceasta n'au trecut'o cu vederea corespondența semi-oficioasă din Budapesta „Keleti Értésítő“, și după ce a spus că „Gazeta“ combate cu multă energie încercarea de maghiarizare a școalelor grănițarești din comitatul Făgărașului, adaugă: Caracteristic este că în comisiunea, ce a luat hotărârea aceasta sunt României în majoritate.

Ei bine, nu este așa! Adevărul este că în vestita și românească țară a Făgărașului, printre vreo 16 membri, sunt în adevăr numai șase Români și adică: Viceșpanul Belle, Dr. Șerban, Dr. Șenchea, Dr. Vasu, vicarul Macaveiu și preotul din Vaidarecea Maximilian Receanu.

După ce s'a făcut instalațiunea noului fișpan cu atâtea alaiu, s'au făcut și alegerile comitatense de funcționari, cari știm ce rezultat au avut și apoi s'au ales comisiunile.

De aceasta alegere, se vede, puțină grijă au avut „ilustrii conducători“, căci a fost lăsată pe după amiază, când cei mai mulți dintre membrii români ai congregațiunii s'au depărtat din Făgăraș la afacerile lor. Astfel, venind rândul alegerii comisiunii administrative (cea mai importantă dintre toate), abia fu ales într'ansa ca nou membru un singur Român, ca din grație, preotul dela Vaidarecea.

Estă așa merg treburile „naționale“ în Făgăraș. Cine să se mai minuneze dar de năzdrăvăniile cutezătoare ale străinilor, cari au ajuns la cârma comitatului, și de paguba și rușinea Românilor băștinași?

Cum e capul, și căciula!

La aniversarea ziarului nostru.

Astăzi la orele 2 jum. p. m. am primit următoarea telegramă:

Budapesta, 12 Martie. (12 oare 12 m.) Cu deplină recunoștință pentru neobosită luptă, purtată șaptezeci de ani pentru înaintarea întregului neam românesc și pentru libertatea tuturor popoarelor, ne asociăm la serbările jubilar ale „Gazetei Transilvaniei“.

Greutatea zilelor de acum ne face să înțelegem pe deplin dificultățile cu care a trebuit să lupte — răsbindu-le — primul ziar românesc, deșteptând, luminând și chemând la nouă viață poporul, căruia i-a dedicat munca cinstită și lupta consecventă neșovăitoare, pusă în serviciul partidului național român, pentru dezvoltarea națiunii române și păstrarea individualității sale, și care asigură „Gazetei Transilvaniei“ loc de frunte în evoluția întreg neamului românesc.

Clubul deputaților naționaliști din Budapesta:

Dr. Teodor Mihali, președinte, Dr. Mihail Polyt, Dr. Coriolan Brediceanu, Dr. Milan Hodzsa, Dr. Nicolau Oncu, Dr. Vasile Lucaci, Dr. George Popoviciu, Dr. Stefan Petrovici, Vasile Damian, Dr. Alex. Vaida-Voevod, Dr. A. Vlad, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Matia Bella, Dr. Martin Kollar, Dr. Nicolae Șerban, Dr. St. C. Pop, Ioan Suciu, Dr. Vasile Goldiș, Francisc Skiesak, Milan Ivanka.

Revista politica.

În dieta din Budapesta s'a reluat Joia trecută lupta contra însăpririi regulamentului camerei. De astă-dată s'au prezentat după o pauză mai lungă și câțiva dintre deputații croați, în numele cărora a luat cuvântul dep. Supilo protestând în contra învinuirii, ce le-a aruncat'o în față Croaților dep. Barna, că ei ar fi niște trădători de patrie. Șoviniștii au izbucnit în răcnete sălbatică auzind iarăși vorbă croată în dietă. Sgomotul a fost așa de mare, încât dep. Supilo a trebuit să și amâne discursul pe altă zi.

Tot în ședința de Joi au luat cuvântul deputații naționaliști Matei Bella și Coriolan Brediceanu, cari au combătut cu energie proiectul revizuirii și au cerut luarea lui dela ordinea zilei. Dep. Brediceanu a zis între altele, că reforma electorală se va face iarăși în favorul unei singure clase de oameni. Egalitate, legalitate și respect de drept nu mai există, iar prigonirile și suspiciunile nu mai au sfârșit, dovadă numeroasele procese de presă contra naționalităților.

În ședința de Vineri a vorbit în contra regulamentului fostul ministru Banffy, care a zis între altele că cestiunea naționalităților nu se poate deslega prin însăprirea regulamentului. Deputatul disident Farkashazy a cerut o ședință secretă, în care a atacat aspru pe președinții dietei, că calcă de multe-ori libertatea cuvântului.

Sâmbătă a vorbit iarăși croatul Supilo și a protestat în numele Croaților în contra însăpririi regulamentului, cerând ca proiectul să se dea spre studiere unei comisii regnicolare ungaro-croate. Ministrul Wekerle protestează în contra acestei cereri și numește pe Croați, obraznici și scrințiți. Supilo n'a rămas dator cu răspunsul și a spus lui Wekerle, ca să caute astfel de scrințiți în sânul coaliției maghiare și mai ales între koșuthiști, cari și-au părăsit principiile. În aceeași ședință au luat cuvântul în contra însăpririi regulamentului deputații naționaliști Paul Blaho (slovac), Iașa Mirksits (sârb) și Dr. Alexandru Vaida. Se știe că dep. Vaida n'a mai luat cuvântul de când cu scandalul din anul trecut. Când s'a ridicat acum să vorbească, șoviniștii au început să țipe ca din gura șarpei: „Să eșim! Nu ascultăm pe acest miserabil!“ și alte vorbe cocșești. Șoviniștii au și eșit afară, rămânând în sala de ședințe numai deputații naționaliști și croați. D-l Vaida a putut vorbi în liniște, rostind un frumos discurs în contra regulamentului și cerând între altele introducerea grabnică a votului universal.

La sfârșitul ședinței dep. Brediceanu a interpelat în chestia limbei protocolare din comunele Murani și Șag (com. Timiș). Reprezentanta comunei Murani a hotărât să introducă și limba protocolară română pe lângă cea maghiară. Iar comuna Șag hotărâse să introducă și limba protocolară germană. Autoritățile caută acum să zădărnicească aceste hotărâri, bazate pe legea de naționalități. Contra acestei ilegalități a interpelat d-l Brediceanu cerând respectarea legii.

In ședința de *Luni* a luat cuvântul contra revizuirii dep. Dr. V. *Lucaciu*, care a vorbit dela începutul ședinței până la sfârșit, patru ore înțregi. Dep. *Lucaciu* a răsturnat pe rând toate dovezile aduse de miniștrii *Andrassy* și *Apponyi* pentru revizuirea regulamentului și a cerut introducerea eât mai în grabă a votului universal.

In ședința de *Marti* a luat cuvântul contra revizuirii deputatul croat *Manoilovits*, deputatul disident *Csepány* și deputatul slovac *Ivanca*.

Sâmbătă s'a ținut în Budapesta *congresul partidului radical burghez*, în fruntea căruia stă fostul ministru *Kristoffy* și fostul secretar de stat *Kafka*. La adunare au luat parte 80—100 persoane, între cari vre-o 30 reprezentanți ai organizațiilor din provincie. *Kafka* în discursul de deschidere a zis, că punctul principal al programului acestui partid e *sufragiul universal, egal, secret, cu votare în comune*.

După adunare a urmat banchet, la care anume a fost invitat *Kristoffy* ca să dea lămuriri despre pactul încheiat între coaliție și coroană, referitor la introducerea votului universal. *Kristoffy* a rostit la banchet un mare discurs. Scopul meu — a zis — a fost să salvez constituția și să ducă la victorie sufragiul universal. Pentru dreptul și libertatea poporului m'am luptat și sunt indestulit cu lucrul meu, deși sunt timbrat ca trădător de patrie. E adevărat că mi-am ridicat mâna asupra constituției, ba am făcut și mai mult, am lovit cu toporul stâlpilor putrezi pe cari se razimă constituția, dar am făcut aceasta ca să pun în locul lor stâlpi noi sănătoși. E adevărat și aceea, că am distrus comanda maghiară, dar am făcut aceasta pentru-că pretenziunea comandai maghiare era o amăgire mincinoasă a opiniei publice, o seducere a națiunii menită a provoca revoluție.

Am încredere în realizarea sufragiului universal, căci punctul 8 al pactului dintre coaliție este între altele *realizarea reformei dreptului electoral cel puțin pe baze așa de largi cum se cuprind în proiectul acestui guvern de azi*.

Sub guvernul de azi se înțelege guvernul *Fejervary*. Deci reforma electorală a coaliției poate fi mai largă decât a guvernului *Fejervary*, dar mai strâmtă nu. Reforma electorală elaborată de guvernul *Fejervary* e: *Votul universal, secret și cu votare în comune*. Etatea e de 24 ani. Condiția: a scrie și ceti în orice limbă. Cei cari au avut până acum drept de vot, să-l aibă deocamdată și în viitor. Mai mult decât atât poate face coa-

liția, dar mai puțin nu. Sufragiul universal trebuie să se facă. *Regele a dat garanță că se va face*. Căci s'a convins regele, că realizarea sufragiului universal e necesară pentru bunăstarea popoarelor sale. La facerea pactului n'au fost reprezentate numai coroana și coaliția, ci și poporul fără drept, pe care l'am reprezentat cinstit înaintea regelui, *Fejeryary* și eu.

In fine spune, că trebuie făcută o contracoaliție, care să aibă de scop interesele masselor largi ale poporului și care să facă politică economică și în locul șovinismului exagerat să introducă o politică socială cinstită. Aceasta e calea viitorului.

Ridicarea soldei ofițerilor și soldaților din armata Austro-Ungară. Din Viena se anunță că în ședința de alaltăieri a delegației austriace, baronul *Aerenthal* a rostit o cuvântare anunțând că în cursul lunii Mai delegațiile vor fi din nou convocate, când li se va supune aprobării un nou buget, alcătuit pe baza sporirii soldei. Declarația aceasta el a făcut-o în numele celor două guverne, adăogând că această reformă se va face independent de celelalte reforme militare.

Miscarea pentru câștigarea de drepturi politice a femeilor din Ungaria. Alaltăieri s'a prezentat o deputațiune de vre-o 50 femei din Budapesta la președintele dietei *Justh* și la miniștrii *Apponyi* și *Andrassy* cerând ca la introducerea votului universal să fie luate în considerare și drepturile femeilor. Conducătoarea deputațiunii, d-na *Szabados*, a zis între altele că femeia, care are datorii cetățenești să aibă și drepturi cetățenești și că femeia trebuie scoasă de sub »jugul« *bărbatului*.

La aceste cuvinte ministrul *Andrassy* a răspuns următoarele: *Cu plăcere a-și face politică împreună cu d-voastră. Mă tem însă că aceasta v'ar procura momente nu tocmai plăcute*. Trebuesc rezolvate multe probleme mari sociale, înainte de a se ajunge la rezolvirea acestei chestiuni. Trebuesc pregătiri întâiu, și femeia trebuie cultivată pentru exercitarea unor asemenea drepturi. Vă asigur că nu vorbesc dintr'o pornire de egoism bărbătesc, căci sunt unul din cei mai mari adoratori și admiratori ai virtuții femeii, a cărei manifestare e scrisă în multe pagini din istoria noastră. Dar răbdare!

O scrisoare secretă a împăratului Wilhelm. Împăratul *Wilhelm* a trimis de curând în secret o scrisoare ministrului englez de marină, prin care voia să'l influințeze în interesul Germaniei. Voia adică să îndemne pe ministrul englez de marină să nu mai mărească flota Angliei și așa Germania mărindu-și flota să aibă aproape tot atâtea nave de războiu câte are Anglia. Englezii s'au supărat foc pentru acest amestec al împăratului german în chestiile interioare ale Angliei. Această scrisoare a fost dată la iveală de marele ziar englez »Times«, care a atacat aspru pe împăratul *Wilhelm*. Afacerea scrisorii a ajuns până și în parlamentul englez. Înainte de-a se face însă vre-o interpellare atât ministrul de marină cât și lordul *Asquith* au declarat în parlament, că scrisoarea împăratului *Wilhelm* nu e o scrisoare oficioasă ci o

scrisoare privată cum se obicinuește între prieteni.

Cu data de ieri se anunță din Berlin, că Regele *Eduard* a scris împăratului *Wilhelm* o călduroasă scrisoare, comunicându-i că majoritatea parlamentului și presa engleză nu consimt cu cele scrise de ziarul »Times«.

Se crede, că în urma acestei declarațiuni incidentul s'a aplanat.

Banchet în onoarea generalului Lupu.

— Coresp. part. a »Gaz. Trans.« —

Viena, 9 Martie n.

O frumoasă zi de adevărată serbare au avut Românii din Viena Duminică în 8 l. c., când s'a adunat întreagă colonia română să sărbătorească într'un banchet aranjat la indemnul d-lui Dr. St. N. *Ciurcu* avansarea fostului colonel c. r. și vredenului fruntaș al Românilor d-l *Alexandru Lupu* la rangul de general. Sala restaurantului »Zur grossen Tabakspfeife« de pe Graben era la 8½ seara ticsită de lume. Intre cei de față am observat afară de iubilant cu d-na și cumnata d-sale d-na *Maniu*, pe Dr. *Aurel* cav. de *Onciul* cu d-na, d-l Dr. *Ciurcu*, pe d-nele și d-nii: Dr. C. *Vasilu*, Dr. *Cuparescu*, Dr. L. *Popovici*, Dr. A. *Popa*, Dr. *Sturdza*, *Gramatovici*, *Fințescu*, d-șoara E. *Topliceanu*, d-na *Cârștiuc*, d-șoara și d-l C. *Popovici*, d-l locotenent *Iacoban* cu d-na, Dr. V. *Cioban*, d-nii *Mihaiu Popovici*, reprezentanții »României June«, »Clubului Român«, toți ofițerii români din capitală etc.

Guirlandele și florile de pe mese variau plăcut cu florile de pe fețele celor de față, flori, cari totdeauna sunt espresia bucuriei, când te poți arăta cât de puțin recunoscător față de o persoană, care de 12 ani începe a lucrat numai pentru binele conaționalilor săi dintr'un centru străin de limba și legea strămoșească. Căci meritele d-lui general *Lupu* pentru toată suflarea românească din Viena sunt tipărite pe paginile cele mai frumoase ale instituțiilor create și protejate de d-sa și vor rămânea neperitoare. Un șir de oratori au căutat cu ocaziunea aceasta să scoată în relief aceste merite. Așa a vorbit în numele parohiei române neobositul capelan militar Dr. V. *Cioban*, care cu dreptul a accentuat că această instituțiune datorește crearea și esistența ei în cea mai mare parte indemnului și muncii neobosite a generalului *Lupu*. În numele ofițerilor români a vorbit căpitanul auditor d-l Dr. A. *Nedelcu*, care a descris în cuvinte potrivite activitatea lui *Lupu* ca ofițer la regimentul român 64, unde acest bătrân blând a condus ca un tată adevărat pe ostașul român spre bine, adevăr și frumos.

În numele societății de industriași »Clubul Român« a vorbit d-l Dr. L. *Popovici*, care în vorbirea sa a relevat munca de ani a d-lui *Lupu* pentru această instituțiune. De 12 ani de când d-l *Lupu* petrece în Viena, a căutat să închege rândurile meseriașilor, a umblat zi și noapte, căutând în acest chaos pe Români și aflându-i i-ă adus la club, li-a vorbit de misiunea stării de mijloc la Români, li-a insuflat dor de muncă și păstrarea sentimentului național. Și dacă »Clubul Român« are azi un număr atât de frumos de membrii, i-se datorește numai acestui bărbat neobosit. Tot inițiativei d-sale i-se datorește și înființarea chorusului meseria-

șilor, care va aduce roade frumoase. Ți-i mai mare dragul să-l ascuți pe acest bătrân înălbît în muncă pentru tot ce e românesc, vorbindu-le meseriașilor în graiul său dulce și ademenitor despre rolul industriei la Români și îndemnându-i să nu rămână în Viena, ci să se întoarcă la vetrele părintești, unde să propage industria la pături largi ale poporului nostru.

In numele societății acad. »România Jună«, care după espresia d-lui general formează *cavaleria ușoară a românismului* din Viena, și pentru care d-sa ca membru onorar are merite netrecătoare a vorbit *vicepreședintele societății* d-l A. *Cărăuș*. Intre altele voiu să relevez următoarele din această cuvântare: »Națiunea română de sub sceptrul habsburgic, moștenitoarea virtuții militare a vechii Rome, a dat dovezi de bravură de nenumărate ori, a pus pe *Napoleon I.* în uimire, n'a fost însă părtașă de încrederea cuvenită din partea cuceritorilor înalte. Tocmai în ultimele decenii, apreciând talentul ei strategic, au fost încantați Români militari din armata imperială la ranguri înalte. Intre bărbații de frunte numără societatea »România Jună« cu fală și pe actualul general A. *Lupu*, care s'a făcut în urma stăruinții proprii părtaș de distincția unui general austriac. — Generalul *Lupu*, membru nostru onorar, s'a validat nu numai ca militar, ci și ca Român însușit de idealurile cele mai frumoase, trezind colonia română și studențimea la o viață nouă, însușind studenților români grupă sub slindardul treicolor al »României June« disciplina atât de necesară pentru acțiuni mari, ce are să le întreprindă pentru îmbunătățirea sorții. — Stimând bărbații rari, națiunea se onorează pe sine însăși, decă motivul serbării de azi ne va fi lumanul în toate întreprinderile noastre naționale și persoana sărbătoritului ne va servi totdeauna drept ideal și geniu protegiitor«...

După ce d-l Dr. *Sturza* a adus omagiile coloniei d-nei *Lupu*, care toată viața sa i-a stat într'ajutor soțului ei, îmbărbătându-l la fapte frumoase, a luat cuvântul iubilant, mulțumind tuturor pentru omagiile aduse și asigurându-i, că și pe viitor va fi condus de aceleași idealuri și va lucra tot așa de neobosit.

Au urmat diferite cântece executate la pian și din gură. Banchetul a durat cu însuflețire până la orele 2 noaptea, când s'au despărțit toți, ducând cu sine o amintire plăcută despre seara aceasta.

D. M.

ȘTIRILE ZILEI.

— 27 Februarie v.

Prelegeri publice în Brașov. Despărțământul I (Brașov) al Asociațiunii va întocmi în săptămânile viitoare un ciclu de prelegeri publice, ce se vor ținea *Duminica la oarele 6 p. m. în sala festivă a gimnaziului român din loc*.

Șirul acestor conferențe e următorul:

Duminică în 2/15 Martie. Profesorul *Andrei Bârseanu*: »Din trecutul Românilor din Brașov.«

Duminică în 9/22 și 16/29 Martie. Profesorul Dr. *Al. Bogdan*, despre »Strigoii, de M. Eminescu.«

Duminică în 23 Martie v. (5 Aprilie n.) Profesorul *Aurel Ciortea*: »Trei chestiuni din fizică (Căderea, atracțiunea universală și formele energiei)«.

al afacerii, ca toată lumea, începând dela angrosiștii dela cari cumpără și până la mușterii, să știe că, pe lângă chiria pe care, pentru ochii lumii, a ridicat-o dela 1000 la 1600 de lei, el dă simbre grea pe fle-care lună pentru bucătăreasă și celalalt personal de serviciu.

Era cucerită Ana de această adâncă ingeniozitate a bărbatului, frecat în toate drăciile lumii, a omului cunoscător de cele mai mărunte chițibușuri, cari, punându-l la »dăpost de cele mai mici pierderi, îl asigură cât se poate mai mari câștiguri. Și li da tot mai multă putere de muncă, de jertfă și răbdare Anei această adâncă prăpastie ce despărțea morcovii și tocana ei de înțelepciunea d-lui Fănuță.

Era un an aproape încheiat și numai peste iarnă avuse un câștig de peste o mie de lei, iar pe timpul verii treburile au adus un câștig peste așteptările lui.

Mobilase o cameră pentru sine și una pentru mușterii, cumpărase o parte din mobilă închiriată împreună cu alta nouă, plăise caf-giulul una și i-a mai rămas lui două, cu cari putea să mai întindă afacerea.

Pe de altă parte mobile, vasele de bucătărie și rădul de haine ce birt-șul le făcuse pentru ea și pentru fete o făcură

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Un drac...*)

Știți voi ce mi-a zis o fată
Când i-am spus: tu fată mi placi,
Și am vrut-o sărutată?!
Ea mi-a zis, că suntem draoi,
Și să merg s'o las în pace.
Vorbă ea cu draoi nu-și face.

Eu m'am dus. Când ea îți spune
Să te duci că glumă nu'i,
Ca un om de omenie
Stânga împrejur făcui
Și am dat pe supăratul.
Bre, să mi zică că sunt dracul!..

Drac ca drac... mai trece, merge,
Că s'un drac, o știu eu bine:
Numai este'n sat zău altul
Hoțoman și drac ca mine.
Dar să nu mi dea sărutare?!
Cred că port o vină mare.

*) Din volumul ce apare în zilele aceste.

Când văzû că șaga trece
Și m'am supărat de-a bine,
Hoața și șireata mea
Vine surizând spre mine,
Mă cuprinde cu-a ei mână
Și încet, duios îngână:

Bre, da zău te ai supărat?!
Ești un drac, vezi țio mai spun,
D'ar un drac, frumos și bun,
Și-apoi — crede-mă c-aș vrea
Drac ca tine să mă ia.

Emil A. Chiffa.

Tovărășie.

II.

După ce se încredințase de firea cruțătoare și harnică până la fanaticism a Anei cu fetițe e ei împreună, după ce trecuseră câte-va săptămâni în urma cărora a putut vedea că treburile merg, când în sfârșit, a văzut că, după toate socotelile, rămân câștiguri frumoase — domnul Fănuță a avut simțământul moștenitorului care a ajuns la majorat.

Banii lui, adunați gologan cu golo-

gan în anii de tinerete, aduceau, în câte-va săptămâni, sute și în câte-va luni de zile, trebuiau să aducă măcar o mie câștig curat. Câte perspective nu-i licăriră pentru viitor în acest fericit început! Iată-l bogat, iată-l stăpân. Afaceri după afaceri, tot mai bănoase. Nu toate bogățiile s'au făcut din nimic: prin muncă, economie, pricepere și noroc mai presus de toate?..

Și cercetând trecutul său, găsi, că se născuse într'o zi norocoasă. »Fănuță« — ce cuvânt, turnat par'că ca să ocolească pământul cu »Cassa« înainte și »Comp« în urmă.

Dela ceasul 5 de dimineață și până la miezul nopții, Ana n'avea o clipă de odihnă. Luase hotărârea ca măcar un an de zile, până ce prind chiag în negoț, să se mulțumească cu puțin în trai și îmbrăcăminte, să nu iasă nicăeri.

Primise ca să-și retragă fata dela școală pentru o iarnă, ca să nu flo siliți a se folosi de străini care, pentru d. Fănuță, era o nenorocire în negoț.

Primise chiar — cu o tresărire de neliniște la început, dar pe urmă împăcată — ca, deocamdată, să nu se dea ca bărbat și femeie, ci ca stăpân și slugă. Și se liniștise Ana, mai cu seamă după ce d-l Fănuță li arătase, că e pentru bunul mers

Duminecă în 30 Martie v, (12 Aprilie n.) Profesorul Ion Petrovici: »Urme din Roma antică.

Duminecă în 6/19 Aprilie. D-I Dr. M. Vecerde, dirig. de bancă: »Socialismul modern și naționalitatea noastră.

Intrarea e liberă.

Conscrierea alegătorilor detali. Dela magistratul orașului primim spre publicare următorul comunicat: Pe baza relațiunii comitetului de alegere central orășenească se aduce la cunoștința generală, cum-că comisiunile de conscriere, zlese spre scopul compunerii listelor alegerii deputațiilor detali, valabile pentru anul 1909 și anume: deputațiunea de conscriere pentru cercul I de alegere cetatea interioară și cătunele sub prezidiul d-lui Rudolf Bolesch, Blumena și Brașovechiul sub prezidiul Gustav Hertel și aceea pentru cercul al II-lea de alegere sub prezidiul d-lui Friedrich Lurtz — își vor ține, începând cu 19 Martie a. c. până când își vor fini lucrările de conscriere, în localul arhivei orășenești ședințele publice și anume în fie-care zi de lucru d-la 3—6 oare după prânz. Fie-cărui li stă în drept, ca să se înfățișeze înaintea acestor deputațiuni și să-și documenteze dreptul de alegere.

O comună vrednică. Ni se comunică, că *sinodul parohial din comuna Herman*, sub prezidiul tânărului și zelosului paroh d. D. Greceanu, a sistematizat salariile învățătorilor conform legii celei nouă școlare. Luăm cu plăcere cunoștința de acest pas al bravilor hermaneni cu atât mai vârtos, căci, precum știm, Hermanul este a doua comună bisericească din țara Bârsei, care a sistematizat salariile în sensul legii. Mai notăm, că în Herman avem o școală primară cu 3 învățători. Laudă merită hermanenii în frunte cu zelosul lor paroh. Dorim, ca acest exemplu să-l imiteze și celelalte comune din protopopiatul Brașovului. Prin stăruință și bună înțelegere se înving chiar și greutățile cele mai mari.

Impăratul și Croații. Ziarul croat »Novosky« află că Majestatea Sa a chemat la sine zilele acestea la Schönbrunn pe un delegat croat din delegațiune și a vorbit cu el asupra situației din Croația și a raporturilor dintre partidele Croate. S'a interesat totdeodată Monarhul, care sunt dorințele Croaților, iar în fine zise: »M'aș bucura foarte mult, dacă în Croația s'ar mai liniști lucrurile. În interesul țării ar trebui ca din toate părțile să se facă încercări ca aceasta să succedă«.

Necrolog. Ni se scrie: În 27 Februarie st. n., a încetat din viață Ana Ciotlos n. Drăghici, soția învățătorului din Homorod Ioan Ciotlos, care în urma unui morb greu de aprindere de plămâni și coaste, împărățită fiind cu tainele muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în al 21-lea an al etății și al 5-lea an al căsătoriei sale. O deplânge iubitul său soț.

Capitulul catedral din Gherla ne face cunoscut cum-că reverendissimul domn Ioan Iliș, canonic, perceptor al fondurilor diocesane, assessor consistorial, etc., după un morb îndelungat, provăzută cu sfințele taine, a repausat în Domnul în 10 Martie 1908, la 10 oare dimineața, în anul al 73-lea al etății, 47 al preoției și al 11-lea al Canoniciei. Remășițele pământesti se vor înmormânta în cimitierul gr. cat. din loc în 12 l. c., la 2 oare d. a., iară S. Liturgia pentru sufletul adormitului se va ține în Capela Episcopescă Luni în 16 Martie a. c., la 8 oare.

Fie-i țărâna ușoară și memoria bine-ouăntată!

Lipsa de lucru. Cetim în ziarul român »America« din Cleveland: De pretutindenea ne soses știri și epistole dela bioții oameni lipsiți de lucru, rugându-ne și cerând, ca să-i întreprindem unde să mucească. Te intristezi preste măsură de starea lor de compătimit, dar suntem neputincioși, căci nu putem ști locurile, unde este de lucru, și apoi și acolo unde să lucrează de fapt, așteaptă oameni desruși; dacă cum-va ar fi vr'un loc de ocupat, 20 de inși să indeasă să-l ia.

În timpuri bune nu poți atrage pe mulți, ca să aboneze foaia, să sprijinească și ei, măcar să le dai și miere. Aici în America și ori și unde, foile sunt de mare tolos, și ajutor abonenților lor. Ce minunat s'ar prinde și acum pentru noi, dacă având fonduri, am putea să chiețuim și să ne informăm în chestia aflării lucrului. Cu câtă nerăbdare, ar aștepta bietul muncitorul, care nu a lucrat de cinci luni și nu are în buzunare nici lescăe frântă în zece, ca să-i vină gazeta cu informațiuni, că acolo este lucru, dincolo trebuie muncitori și așa mai departe.

Lumea așteaptă dela noi, pretinde, cere chiar, dară să nu fie cu supărare, când se aminteste, că sutele de cărciume au făcut parale, s'au îmbogățit cărciumarii, ear foile românești (2) au tângit numai. Când ajunge Românul între prietini nu-i sunt scumpi 2—3 dol. ba și cinci, ca să-i dea pe beutură într'un ceas, eară pentru-o gazetă, pe carea să o aibă un an, face tâng mult, se codește și la urmă 'ți spune verde, ca să fugi cu minciunile dinaintea lui.

Așa-i. Nu putem ști mult despre lucrări, tot isvorul de unde aflăm și noi ceva sunt sunt gazetele engleze, dară și ele au puțin sau nimic. Statul nostru este acesta: ca oamenii să stea acolo, care pe unde au apucat și să nu 'și cheltuiască și cea brumă de creștări ce le au mai rămas, căci pot ajunge și fără parale și fără lucru.

Tovărășile și proiectul de budget. Ministrul ungar de agricultură a prelininat în budgetul resortului său pentru ajutorarea diferitelor tovărășii sătești suma de 1,995,000 coroane, cu 700 000 coroane mai mult, decât în anul trecut. Pentru tovărășile de consum, producție și valorizare a produselor agricole, ministrul cere suma de 400,000 coroane, iar pentru promovarea culturii poamelor 160,000 cor. Pentru diferite societăți și fonduri de ajutorare a muncitorilor agricoli s'a prelininat o jumătate milion de coroane. Tovărășile (insotiriile) de lăptărit vor primi suma de 125,000 coroane. Pe seama tovărășiiilor pentru valorizarea vinului, precum și pentru cele alcătuite în scopul procurării de diferite mașini agricole, îndosebi pluguri cu aburi, s'au prelininat de asemenea sume considerabile.

O învățătoare brutală. Din Canal Dover, O, un orașel în statul Ohio, (America de Nord) se vestește că în internatul de copii de acolo învățătoarea Clara Sterling, fată de 23 ani, a strâpuns limba unui băiat de 7 ani cu un cuiu de fier, pentru-că copilul a comis ceva contra voinței ei și a mințit. Învățătoarea e pusă sub cercetare din partea legii și va fi aspru pedepsită. Ciudate idei de creșterea copiilor poate avea și această învățătoare!

Focul cel mare din Cleveland. Cu prilejul focului celui mare, care a prefăcut în cenușă școala de copii din Cleveland, zărele americane vorbesc cu entuziasm

despre actul de eroism al unui tânăr cu numele Upton Wallace. Înainte de sosirea pompierilor, tânărul acesta s'a suit în primul etaj și a început să conducă, cu mult sânge rece, lucrările de salvare. Când fu întinsă pânza de sărit, el aruncă unul după altul, în ea, jos, 18 copii cari au scăpat cu toții teferi. Cu toate că era imorejmuit de flăcări, Upton își continua lucrarea lui măntuitoare. Al 19-lea copil a murit în brațele lui. În urmă, Upton, înecat de fum a căzut jos leșinat. Pompierii l'au scos afară. Sărmanul tânăr a murit în stradă, din pricina arsurilor grave primite pe când scăpa copii de la moarte.

O întâmplare tragică în Lisabona. În cătunul Salsas mai mulți tineri au vrut, cu ocaziunea carnavalului, să simuleze atentatul contra Regelui Portugaliei. Un individ, jucând rolul lui Buica (omorătorul Regelui Carlos), a tras într'o trăsură, în care se găsea tatăl său, reprezentând pe fostul Rege. Revolverul, din greșeală, era încărcat; tatăl tânărului fu omorât pe loc. Tânărul, văzând pe tatăl său căzând la pământ, a vrut să se sinucidă; a trebuit să fie legat.

Mașină de făcut aur. Inginerul Lemoine din Franca a făcut multă sfără cu invenția sa, de a fabrica diamante, din care cauză a ajuns la răcoare și tot așa va păți-o și drul Byron Sloane, un american, care a făcut o altă șarlatanie, adecă a stors mulți bani pentru o mașină nouă, prin care s'ar putea fabrica aur. Cu un aparat complicat și pe lângă chemicalii secrete, făcuse cunoscut, că poate estrage aur din apă, pământ, aer. După zisele lui trebuia ca numai să te pui cu pumnii cum te-ai așinea la coșul morii și aurul va curge gârâ. Și a espus mașina într'o vitrină din orașul Detroit și doritorii de a se îmbogăți repede au și început să-și verse economiile în capitalul formidabilei companii. Prins cu ocaua mică, fiind-că tot aurul, ce curgea prefăcut în pulbere foarte fină, provenea dela un magazin de dinlăuntru mașinei, s'a documentat, că 'și aflase deja companioni, cari au vărsat deja sume enorme în întreprinderea de exploatare. Unul pusesse 80,000 dollari, altul 30,000 dollari etc. Despre inventor se spune, că înainte de a intra în »ghişeft« cu invenția asta, era un doctor foarte bun și apreciat.

Mort în mizerie. În Chattanooga, Tenn. a murit zilele trecute un bătrân în etate de 86 ani în cea mai mare mizerie, neavând chiar nici cămașă pe el. Bătrânul John M. Millin purta veșnic un coș de piață vechiu și stricat iar în coș se afla suma de 100,000 dolari. Într'un timp el avea proprietăți, pe care le-a vândut după moartea fiului său și suma în coș s'a urcat la 150,000 dolari. Dânsul de dragul banilor nu s'a îndurat nici să se îmbrace din el, ci umbra mai mult ca un cerșitor. Suma aceasta s'a predat fetei sale, care trăia în alt oraș instrăinată deja de mult de el.

Cincinnati su bapă. Din pricina multor ploii și zăpadă din zilele din urmă, scrie »America«, râul Ohio eșind din țărături a nămolit aproape jumătate orașul Cincinnati, partea de câtră riu. Locuitorii își fac locuințe provizorii pe dealurile din apropiere. Ploile mari continuă și se crede că vor fi inundări și mai mari.

Om cu 1000 de nume. În Bristol (Anglia) zilele trecute a fost condamnat la 12 ani închisoare Dr. George A. Witzhoff pentru bigamie și înșelăciuni. Dânsul acum

vre-o 7 ani a fost în Cleveland, O. purtând nume fals, în timpul acesta avea 6 femei și fiecare avea în oraș locuință deosebită, el era medic și cu fiecare petrecea abia câte o noapte, iar timpul în care petrecea cu alta spunea că umblă pe la bolnăvi, pe când el era un vântură țără. După ce le-a înșelat pe acestea și le-a luat banii, adecă zestrea, a trecut în Anglia, apoi iar în America prin toate statele continuând cariera aceasta. El a înșelat cu totul 32 de femei și în timpul acesta a purtat 1000 nume false.

Numai este de lipsă a întrebuiința acid carbonic preparat artificial. Stabilimentul grandios instalat la Băile Buzias, liferează prompt ori și ce cantitate de acid carbonic natural lichid, din izvoarele renumite de acid carbonic din Buzias.

Procesul Slovacilor din Cernova.

Martii s'a sfârșit acest proces. Notăm, că gendarmii au mărturisit, că ei numai siliți de mulțime au împușcat, prin urmare nu sunt vinovați. (?) Tribunalul militar precum și cel civil în urmă a achitat pe gendarmii. În 9 c. st. n. s'au ținut pledoariile (vorbirile de acuzare și apărare) din partea procurorului și a apărătorilor.

Procurorul Iulius Belopotozky s'a distins prin cuvântarea sa de acuză, care poate fi privită ca un cap de operă de intortochiare șovinistă. El zice că statul a fost în drept și și-a făcut numai datoria a purcede cu forță brachială (puterea) contra mulțimei, care voia a răsturna ordinea publică. Firele răsvrătirei erau, zice el, în mâinile unor persoane singuratic.

Procurorul invinovește în prima linie presa naționalistă agitatorică, care a dat privilegiul la rezistență, folosindu-se de cazul întâmplat în Cernova drept pretext, ca să înegrească statul ungar și să-l târăie prin noroiu în ochii lumii întregi. Dar acum svonul fals despre despotismul unguresc s'a răsfrânt în mod strălucit (?) deoarece puterea statului a apărât viața persoanelor atacate. Presa naționalistă nu deschide ochii poporului despre tot ce s'a petrecut în Cernova, și deci numai așa s'a putut întâmpla, ca locuitorii cernoveni să cadă jertfă agitatorilor fără de conștiință.

Procurorul mai întreabă între altele, că oare Cernovenii într'adevăr au dorit sfințirea bisericii lor, pentru care Hlinka a promis 1000 de coroane, dar nu le-a dat? Răspunsul, zice el, este, că Cernovenii s'au rugat în trei rânduri de episcopul lor să sfințească biserica. În urma aceasta apoi a isbucnit răscoala din 27 Octomvrie.

Procurorul mai spune, că nu poporul este vinovatul cel mare, ci instigatorii (ațățătorii) și în prima linie

pe Ana să se împace cu gârduică Lenuța, fata ei mai mare, dormia în birt pe toala întinsă pe o bancă de lemn și-i adormiră pentru multă vreme ori-ce grijă pentru căștigul ce ieșea din munca tuturora și pentru cumpărăturile de marfă, care era din ce în ce mai scumpă.

La un an și jumătate Fănuță li arătă Anei un livret de 500 de lei, puși la casa de economie, și i dădu nădejde să-i arate peste un an încă două livrate de câte o sută de lei pe numele fetelor.

Totul mergea cu bună înțelegere și din toate părțile se muncia cu tragere de inimă — și la doi ani, Fănuță, afară de capitalul băgat în afacere, avea 7000 de lei, bani puși de o parte.

Cafegiul singur știa mai bine cum li merg treburile nepotului său. Acesta însă se feria chiar față de el să-i arate adevărata stare și aceasta pentru că, la berăria pe care urma s'o ia în tovărășie, nu mai puteau fi, ca până acum, tot unchiu și nepot, ci mai mult negustor și negustor. Nu era deci cuminte să-și deschidă tot sufletul față de omul cu care, dacă poate avea multe interese comune, vor fi și unele cari se vor ciocni.

Petrecuseră chiar în câte-va rânduri în această berărie, făcând într'un colțior,

planuri, schimbând lăutarii și rânduiala mobilei, făcând afișe de reclamă, discutând caracterul oamenilor de poliție dela secția cea mai apropiată, desemnând ca la intrarea lor în stăpânire să fie reținuți o parte din oamenii de serviciu, în fața căroro domnul Fănuță caută din vreme să aibă rezerva și severitatea cuvenită.

Și în vreme ce cafegiul făcea tângul cu proprietara localului, o văduvă bătrână care nu trăia în oraș și care venise în acest scop cu gândul de a face și oarecari reparații, birtășul își pregătea plecare.

Punând el mâna pe unde putea și ținând mai mult de scurt pe Ana, cu cari reușise să se certe în câte-va rânduri și pe fetițe, cari acum nu se temeau numai de privirea și strigătul, ci spre amărăciunea Anei și de palma d-lui Fănuță, înrăit în timpul din urmă din pricina mersului tot mai prost al afacerilor, — făcuse să nu-i scape nici cel mai mic câștig... Cea din urmă bucată de zgârciu era urmărită din cântarul măcelarului și până ce intra în gâtlejul mușterului. Mîntea Anei nu pătrundea mult, dar simțea o teamă neînțeleasă pentru aceea ce gândește birtășul. Tăcerea, preocuparea și întâlnirile tainice dintre el și cafegiul o puneau pe gânduri.

Rămâne apoi tot așa de incurcată când vrea să deslege întrebarea, dacă treburile merg prost, sau Fănuță minte.

Și fiind-că mai erau câte-va zile până la expirarea contractului — Ana li întrebă dacă li prelungește.

— Nu știu — răspuse rece și aspru, fără să-i privească în ochi, cu aierul omului supărat de îndrăzneală — și își văzu de drum trecând iar în cărciumă, apoi în salon, cu căutătura fixă a cânilor apucați de turbare și înregistrând, cu o undă de mulțumire stăpânită, ajutorul ce li da Ana cu întrebările ei. Luă apoi niște vase de pe mese și își făcu drum la bucătărie, trântindu-le aproape să le spargă.

— Aici pierd și banii pe care i-am avut. Muncesc până nu mai pot și banii par-că intră în pământ. M'ați sărăcit! — și ieși brus.

— Cum?... Dar cum omul, care se simte slab și biruit, simte zădărnicia ori cărei stăruințe; ea se lăsă pe scaun, sprijinindu-și fruntea în podul palmei...

A doua zi, multă vreme, Fănuță a fost dus. Spre seară venise și cafegiul, iar mai târziu au mâncat împreună.

De peste zi ieșise zvonul că-i pieriseră din tejghea 500 de lei în hârtie. Fă-

nuță trântea tot ce găsea în cale și nu mai găsea blesteme și înjurături. Cafegiul căuta să-l înbuneze, fetițele tremurau ocilindu-l, iar Ana, în bncătărie, singură, ofta pe gânduri.

Când vre-una din fete intra în bucătărie, li făcea un semn mut să se apropie. Fără să-i zică un cuvânt, fără s'o mângăie și fără s'o atingă cu mâna, se uită o clipă în față-i cu o blândețe potolită, apoi privirea iar i se pierdea înaintea.

— Mamă... De ce m'ai chemat? Târziu spre miezul nopții erau în tot localul, afară de cafegiul, vre-o trei mușterii. Doui se cînsteau lângă mesicioara de lângă tejghea, priveghiati de privirea obosită a Lenuței. Cealaltă fetiță își luase locul obișnuit lângă ferăstruia bucătăriei.

Sunt unii copii cam nătângi, cari atunci când nu pot pătrunde aceea ce e în jurul lor, cască ochii mari, și uneori atât de mari, în cât, pe nedrept, li se zice că sunt cu gura căscată. Sunt alții apoi, cari deschid proștește gura, mai cu seamă când o teamă neînțeleasă li apasă.

Nimic nu le-a spus celor două fete mama lor din ceea ce gândea și suferea — și amândouă, dar mai cu seamă cea mică sta lângă ferăstrău cu gura întredeschisă și cu ochii mari, cercetători și lacomi.

o persoană, care avea interes să se facă revoltă și aceasta este Hlinka, deci el este autorul intelectual al turburării, din interes să-și poată păstra parochia. Unealta de căpetenie a lui i-a fost soru-sa Ana Hlinka, care să fi mărturisit, că trebuie să curgă sânge.

Mai adaugă procurorul, că poporul a fost pus în poziție de împotrivi- re cu plan, că gendarmii numai forțați au dat cu pușca, că Matheu Fulla, cel împușcat, lipise pe ușa bisericeii un placat revoluționar. În fine în senzul §§-ilor 163 și 176 a codului penal procurorul propune a se pedepsi Ioan Ivanca și tovarășii săi, 48 la număr, ca vinovați de crima că cu puterea s'au împotrivit unei autorități a statului și chiar unor oameni privați. Numai pedepsindu-se acuzații aspru, se va pune frâu agitatorilor — încheie procurorul.

După procuror luară cuvântul apărătorii pe rând și anume: Dr. Bernhard Heller spune, că nenorocirea aceasta s'ar fi putut ușor ocoli; că nu s'a lîmpezit din destul procesul; dar nici faptele invinuiților în parte nu s'au deslușit cum ar fi trebuit, prin urmare el cere să fie achitați. Dr. Iosif Kallay vorbește despre cele ce s'au petrecut înainte de răscoală, că anume solgăbirăul nu a ascultat de porunca ce i-o dăduseră mai marii săi. De vreme ce gendarmii au lucrat contra instrucțiunii lor, nu mai poate fi nici vorbă, că mulțimea s'a răs-vrătit contra unei autorități. Grăme-zile de oameni adunate au voit numai să protesteze contra sfințirii bisericeii, prin urmare ei n'au voit să săvârșească o călcare de lege.

Apărătorul Dr. Ioan Mudrony spune, că Cernovenii numai din simț religios s'au împotrivit, nici decum însă din sentiment de răs-vrățire național.

Unul dintre apărători Dr. Heinrich Lokners a apărut numai pe unul din invinovații.

Pedepse grave.

Sentința s'a adus Marți seara în 11 Martie c. st. n.

Invinuita de căpetenie d-na George Fulla născ. Ana Hlinka a fost condamnată pentru violență contra unor persoane private la trei ani temniță ordinată, Ioan Iavolca, Andrei Stacian și femeia Ioan Kossa la câte 2 ani temniță și la 3 ani pedepse accesorii, 3 acuzați au fost osândiți la câte 18 luni, 11 la un an, 8 la 8 luni, 15 la câte 6 luni temniță, 6 inculpați au fost declarați nevinovați. Spre motivarea sentinței s'a adus că poporul a fost ațâțat în chip măestrît contra maghiarimei. Ca moment îngreunător s'a sulevat intențiunea de a prăda biserica și rezistența plă-

nuită contra dispozițiilor autorității publice. Ca moment ușurător s'a luat în considerațiune faptul, că cu ocazia excesului, rudenile inculpaților au fost rănite și ucise.

Inculpații au anunțat apel contra sentinței.

Opoziția în parlamentul ungar. Din Budapesta se anunță, că deputații naționalității se află în mare număr acuma în Budapesta chiar și aceia cari de obicei lipseșc din capitală. Dintre deputații naționalității mai sunt 10 înscriși să vorbească în chestia revizuirii regulamentului camerei. Se așteaptă cu nerăbdare închiderea dietei croate, care s'a deschis ieri, când deputații croați vor veni în Budapesta pentru a continua obstrucția lor cu ocazia discuției proiectului de revizuire a regulamentului camerei.

Agitațiile țărănești în România.

De câteva zile unele ziare din București, în funte cu ziarul »Dimineața« și »Adevărul«, publică știri îngrijitoare despre izbucnirea din nou a revoltelor țărănești în unele județe din România și îndeosebi în Moldova. Aceste ziare sunt informate, că în numeroase sate, țărani nemulțumiți ar fi intrat cu plugurile în arăturile arendașilor. »Dimineața« primește chiar o telegramă din Piatra Neamț în care se zice că primarul comunei Girov, Gheorghe Comăniță, reîntorcându-se acasă Marți seară, într-o trăsură cu doi cai, împreună cu soția sa, a fost așteptat în cale de un mare număr de țărani, cari l-au dat jos din trăsură și l-au asasinat cu lovituri de ciomege. Căpitanul Chiriac, împreună cu un mare număr de jandarmi a plecat în comuna Girov.

Ziarele guvernului desmînt știrile alarmante și anunță că pretutindeni domnește liniște.

»Voința Națională« de azi publică următorul comunicat: »In urma rapoartelor primite din localitate, ministerul de interne dezmente știrea dată de ziarul »Dimineața« cu data de 27 Februarie, cu privire la o așa zisă mișcare născută în comuna Liteni, jud. Suceava. În același timp, prefectura de Vlasca raportează ministerului de interne că nici una din știrile publicate într'un ziar de dimineață relative la o pretinsă mișcare în județ, nu sunt exacte. D. Ghica, prefectul județului, a condus personal ancheta și-a constatat reaua credință a aceluia ziar, care nu-și dă seama de răspunderea ce-și ia răspîndind asemenea zvonuri.

În ședința de ieri a Senatului, d-l C. Olănescu a întrebat pe ministru de interne, dacă are cunoștința de manifestele incendiare răspîndite printre săteni și cere să se ia măsuri.

Ministrul C. Brătianu a răspuns următoarele: N'aveam nevoie de indemnul d-lui Olănescu pentru a lua măsuri spre a în-tâmpina orice turburări. Tocmai pentru că am luat măsuri, s'au născut fel de fel de zvonuri cu totul neîntemeiate. Situația nu este întru nimic mai gravă decît cea obi-cinuită la această epocă a anului.

În orice caz vă asigurăm, că vom da dovezi de energie ori de câteori nevoia o va cere.

Este un moment, în care toți trebuie

să ne dăm mâna — ch'ar cu jertfa intereselor personale — pentru interesul cel mare al țării, pentru interesul general.

Rog pe d-l Olănescu, să exercite toată influența pentru ca prietenii d-sale să nu vadă în legile votate decît niște legi pentru binele Statului, iar nu o operă a unor adversari politici.

Moartea unui vrednic învățător.

Preșmer, 21 Febr. v. 1908.

Miecuri în 20 Febr. a. c. am petrecut la cele eterne pe vrednicul și de mulți stimatul învățător penzionat, Irimie Jantea din Tărlungeni în etate de 77 ani.

Dănsul a văzut prima oară lumina zilei la anul Domnului 1831 Nov. 14, a servit ca învățător 45 ani. Devenind în urmă nepuțincios în anul 1904/905 și-a cerut penzionarea. Dănsul a fost unul dintre cei mai zeloși învățători de pe timpul său. Cu o pregătire puțină dar cu mare diligență a știut întâmpina toate greutățile din viața sa dascălească, ținînd pas cu cerințele timpului.

Ca tată de familie fiind înzestrat de Dumnezeu cu 5 fetițe și 2 feciori, cu toată leafa sa neînsemnată prin muncă și stăruință a putut să-i crească pe toți, dându-le o creștere religioasă-morală bună, căsătorindu-și toate fetele tot după oameni vrednici.

Rămășițele pământești ale defunctului s'au ridicat din casele proprii și s'au dus în biserica gr. or. din loc, fiind urmate de jalnica sa familie, de numeros public din popor și de mai mulți colegi ai răposatului, veniți din comuna din jur.

Aici în biserică în prezența unui număr mare de asistenți, bărbați și femei, s'a săvârșit serviciul funebru de către domnii preoți: D. Manole din loc, G. Ludu din Preșmer, T. Giurgiu din Purcăreni, I. Bogdan din Zizin și Iordan Curcubătă din Budila; ear cântările funebrele s'au executat de d-nii V. Pucece, cantor Budila și Stancu Inv. și cant. în Purcăreni.

Cuvântul funebru l'a rostit, din ușa altarului, on. preot din loc D. Manole, scoțînd în relief vrednicia răposatului atît ca învățător și cautor, cît și ca tată de familie.

În urmă părintele Manole cetește »Memoriul« răposatului, scris de mîna lui proprie și lăsat urmașilor săi. În acest »Memoriu« atîtă răposatul toate fazele și necazurile prin care a trecut în viața sa, dela naștere pînă la penzionarea sa.

»Memoriul« în sine este icoana fidelă a răposatului și ar merita să fie dat publicității.

După săvârșirea ceremonialului s'acriul a fost acoperit și dus din biserică și așezat spre vecinica odihnă în mormântul familiar din cimitir. La mormânt on. preot G. Ludu a relevat pe scurt meritele răposatului ca dascăl.

În veci amintirea lui.

Un participant.

Agnita, la 26 Febr. v. 1908.

(Core-sp. part. a »Gaz. Trans.«)

Cu bucurie trebuie să constatăm noi cei din Agnita și împrejurime, că de un timp încoace se observă și pe aici progres în toate direcțiunile.

Vineri în 22 l. c. și-a ținut banca

»Frăția« prima adunare generală, la care au luat parte aproape toți acționarii. Banca aceasta înființată abia de 8 luni face un progres laudabil — că cu toate că în Agnita mai sunt 2 bănci săsești și o filială a băncii »Cordiana« din Fofeldea — ceea ce se datorește zeloșilor ei conducători, preoților și oamenilor de progres din jur. Laudă merita președintele acestei bănci protopresbiterul Ioachim Muntean, care cu remunerațiunea sa de 400 cor. ca director executiv a pus bază la două fonduri și anume: cu 200 cor. a pus bază unui fond pentru edificarea unei biserici gr. or. în Agnita, cea actuală fiind necorăspunzătoare, iar cu celelalte 200 cor. a pus bază unui fond de zidire a caselor protopopești în Agnita. Cu marcele sale de prezentă a pus bază unui fond de binefacere, la care a contribuit cu marcele sale și membrul în direcțiune preotul G. Borzea.

În aceasta adunare s'a ales comisia de supraveghere pe un period de 3 ani în persoanele: Dr. A. Morariu, I. Oros, Zah. Muntean, Vas. Boca și E. Gabor.

Aflu cu cale a aminti la locul acesta că Românii din părțile acestea înaintează văzînd cu ochii. Cumpără moșii străduindu-se a le lucra pămînturile bine și rațional. Din cauza aceasta Românii învîrte banul mereu. Motiv de ajuns pentru înființarea băncii sus numite.

Dar nu numai pe terenul economic, ci și social se observă progres. În sărbătorile Crăciunului și în dulce s'an dat producțiuni în multe comune din jur: Proștea, Ruja, Șulumberg, Verd, Bărghiș, Covăs etc. cu diferite scopuri de binefacere, ceea ce servește spre laudă conducătorilor acelor comune. Sunt diferite reuniuni și se înființează mereu tot mai multe.

O astfel de producțiune a avut loc și în Agnita în 23 l. c. dată de reuniunea femeilor române din loc, în fruntea căreia stă d-na protopopeasă Maria Munteanu. Producțiunea a fost condusă de învățătorul E. Cârstea. Au luat parte pe lângă popor toată inteligența din loc, precum și mai mulți străini.

Rezultatul atît moral cît și material e satisfăcător. Diletanții și coriștii s'au achitat bine de rolurile ce și-au luat asupra. Impresiune plăcută a făcut asupra publicului împrejurarea, că membrele reuniunii în urma indigitațiilor primite dela organul de conducere sau prezentat în frumosul port românesc părăsind de astădată obiceiul de a schimonosi portul. Cu ocaziunea aceasta s'a încasat suma de 71 cor. 48 fl., la care a contribuit cu suprasolvire protop. Ioach. Muntean 2 cor., I. Titieni cand. adv. 5 cor., N. Gavrea preot 1 cor., St. Măgdo 1 cor., P. Crișian 20 fl., I. Comșa 20 fl., G. Ilie 10 fl.

Venitul curat s'a alăturat la fondul reuniunii.

Urmînd înainte se va pune o bună bază progresului pe terenul economic cultural și social.

Core-sp.

Cărciuma — nenorocirea poporului nostru.

P. S. Sa. Episcopul Pimen al Dunărei de jos, a publicat în broșură cuvîntarea rostită în Senat, cu prilejul discuțiunii articolului 13 al legii pentru monopolul cărciumelor.

Intre altele, P. S. Sa a zis:

Am avut ocaziunea să văd cît de

Birtașul intrase în bucătărie, unde se auzia ceartă. Cafegiul atent, singur la masă, își fuma țigara, măsurînd din vreme în vreme personalul de serviciu... Se vedea că venise să ia parte la ceva și ochii lui aveau căutătura spectatorului sigur că are bilet în buzunar, dar neliniștit că nu se ridică odată cortina.

Fetița de lângă ferăstrue întoarse repede ochii spre cea de după tejghea, care și ea, rămăsese cu ochii la ferăstrue, oprindu-și răsufarea.

Printre vorbe luți și înăbușite se auzise și o palmă, apoi protestări tari de o voce plîngătoare — și se auzia o palmă mai răsunătoare. Cafegiul frecă piciorul cu putere pe dușumea și tuși.

Fata de lângă geam, cu gura întredeschisă, își sucii mijlocul pe loc aruncînd o privire de grozavă lăcomie spre soră-sa și apoi spre cafegiul.

Fănuță ieși negru din bucătărie. Se făcuse o liniște de moarte în birt. Chiar și cei doi mușterii cari mai rămăsuseră, găsiu de cuviință să respecte mânia birtașului, cu tot rachiul ce li se urcase la cap.

Peste câte-va clipe intră pe ușe un ofițer de poliție, urmat de doi gardiști.

— Unde-i?

Fănuță, se apropie în adevăr mișcat de însemnătatea actului ce urma să se săvârșească.

Reprezentantul puterii publice aruncă și cafegiului o privire scurtă și aspiră ca și când i-ar fi zis: ce mai faci? Apoi pași pe ușa deschisă de birtaș, iar gardiștii rămaseră afară.

Ana, stergînd vasele și tacămurile, plîngea nu de palmele birtașului, ci de gîndurile amare ce puteau să-i muncească inima, când apără pe ușe reprezentantul autorității.

— Femeie, să vii cu mine.

Îngălbeni. Își trase răsufarea tresrînd ca și copiii după ce au plîns.

Înmărmurită cum era pe loc abia putu să îngâne cu buzele tremurînde:

— Dar... de ce?..

— Fără vorbă! — Și glasul omului de poliție răsună puternic în cămăruța cu tavanul jos, făcînd pe femeia să tresară. Apoi deschise ușa, prin care Ana zări pe cei doi gardiști cari, auzind zgomotul, se apropiaseră mai mult.

Plîngînd cu hohot, porni cu pași nesiguri în urma lor.

Dar pe urmă încercă să-și inee plînsul, ca să nu sperie pe fetele, cari se atâr-naseră de hainele ei.

Apoi tună cu putere vocea aspră a ofițerului de poliție și blestemele d-lui Fănuță, jefuit și ajuns pe drumuri, cari au făcut să amuțească glasul copiilor și să potolească pe mama, care se strecură pe ușă între cei doi gardiști.

La poliție, ofițerul rămase cu ea în cancelarie. Începu să caute hîrtii, pe-cetie, un volum de legi și așa tot tăcut adăugînd, pe lângă groaza și nenorocirea Anei, cea atmosferă de tăcere tainică, prevestitoare de lucruri grozave. De afară se mai auzea scîncetul înăbușit al fetelor.

Subcomisarul se sucii pe scaunul său și zise hotărât:

— Unde sunt banii?

— Pentru numele... Când să zică »lui Dumnezeu«, o podidi plînsul, plecîndu-și fața între mîni.

Simțînd că mijloacele fuseseră prea puțin aspre, reprezentantul autorității ră-ni odată cu putere, ridicîndu-se.

Afară se auzi de câteva ori vorba aspră a gardistului, apoi liniște pretutindeni.

Femeia, cu desăvârșire biruită, galbenă, cu privirea rătăcită, își răsîmă palma pe masă. De câteva ori își întoarse ușor capul spre ușă, privind apoi spre po-

liștii, ca și când ar fi vrut să-l întrebă ce-i fac fetele.

— Uite, femeie, — zise el cu un aer de bună voință — dacă-i scoți să-i de stăpînului tău, îsprăvim. Altfel te înai-tez și de pușcărie nu scapi. Mie nu-m-trebuie balamuc.

— Domnule Polițai, — îngănă femeia cu glasul stins și întretăiat, cu degetele tremurînde pe masă și îngrozită peste măsură de prevestirile reprezentantului forței publice — Dumnezeu unul îmi cunoaște cugetul. Ajută-mă — își împreună mînilor — ajută-mă să scap de nenorocire; n'am pe nimeni și-mi per copilele de foame. Să vîndă ce mi-a rămas acolo; eu n'am nici un ban... nici un ban... adăogă femeia tremurînd de puterea convin-gerii.

Polițaiul rămase pe gînduri:

»Să vorbesc cu birtașul... Da, să vorbesc cu birtașul«. Și începu a se preumbla prin cancelarie adăncit peste »ăsură, vorbind cu sine, certându-se cu sine și tăcînd semne de îndoială, de încordare sufletească. »Să vedem... ce al... da...

— Să vorbesc cu birtașul dco vrea să să se împace cu asta.

Femeia deschise gura, ca să înolască cu mai multă căldură rugăciunea ei.

mare rău face această patimă în populația noastră, mai ales în cea țărănească.

Știți că în țară la noi, nu de mult, s'a înființat o societate de patronaj, ai cărei membri sunt o multime de domni și doamne din cea mai înaltă și mai aleasă creație a societății noastre, pusă sub președinția celui mai înalt magistrat al țării, în urma indemnului și a stăruinții direcției generale a Inchișorilor.

Această societate are de scop de a ajuta pe acei, cari au fost închiși pentru vre-un fapt pedepsit de lege, și prin mijlocirea și ajutorul acestei societăți de patronaj, acei nenorociți, după facerea pedepsei, să-și găsească de lucru, ca astfel, pe cale cinstită să se deprindă a munci și să nu mai trăiască din furturi și apucături periculoase societății ca până acum.

S'au mai luat măsuri, tot de direcția Inchișorilor, ca prin conferințe ținute la penitenciare, mai ales de preoți, să se deștepte și să se îndrepte spre o cale bună conștiința acelor nenorociți, cari s'au făcut culpabili de diferite crime, delicta și călcări de lege.

În fața acestei frumoase întreprinderi din partea direcției Inchișorilor, am considerat ca o datorie a mea de a merge singur și a face prima conferință la penitenciarul central din Galați. Acolo am văzut, că cea mai mare parte din areștați, erau oameni tineri voinici, în floarea vârstei, dela cari cu drept țara și societatea se aștepta, ca ei să lucreze atât în interesul familiilor lor, cât și al țării, iar nu să putrezească în inchișori.

M'am interesat să aflu cauza, pentru cari sunt depuși în temniță, și cu durere de inimă am constatat, că cea mai mare parte din ei sunt victime a beției, sunt jertfa cărciumii.

Iată, că nenorocirea poporului nostru este cărciuma și ale ei urmări...

Să luptăm deci cu toții contra beției și să scoatem din cărciumi pe acei nenorociți, cari mai târziu devin prada beției și putrezesc prin ocne și prin temnițe.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 12 Martie. În ședința de ieri a dietei au luat cuvântul contra proiectului revizuirii regulamentului camerei deputații naționaliști V. Goldis și Stefan C. Pop. Dep. Goldis a zis între altele, că dieta actuală nu e îndreptățită să înăpăreasce regulamentul, fiindcă deputații n'au mandat în privința aceasta din partea alegătorilor, și fiindcă discursul tronului n'a pus în vedere un astfel de proiect. Dep. St. Pop a combătut cu mare energie revizuirea și a arătat între altele pericolul ce-l va aduce cu sine pentru toate partidele reforma regulamentului camerei, dacă nu se va introduce mai înainte votul universal. Ministrul Apponyi, răspunzând interperării deputatului Bozoky, care a spus că inspectorul școlar al comitatului Sibiu, un nemaghiar, ar trebui înlocuit de oarece pot fi temeri ca să exercite influența autorității sale în favoarea naționalităților, a declarat că acel inspector școlar își îndeplinește funcțiunea în mod absolut conștient și faptul că n'ar fi de naționalitate maghiară nu poate fi un motiv pentru înlăturarea acestui funcționar.

După aceasta ia cuvântul deputatul Sigmund Parkashazy, care interpelează guvernul asupra învinuirilor aduse coalitiei de fostul ministru Kristoffy.

— Da, da; trebuie să te împace; lasă-l pe mine. Trebuie. Nefericitul... după atâta muncă.

Peste câteva clipe Ana ținând strâns mâinile fetelor, ieșea pe poarta secției.

Cu ochii stăpânți de gânduri vagi cu inima liniștită, ca după o furtună care în totdeauna abate și zdrobește în urmă, Ana simțea mâinile fetelor, dar nu le înțelegea întrebările și nu le răspundea ci, tăcută, înainta încet pe stradă în căutarea unui adăpost.

D. Fănuță rămăse singur, pustiu, cu obloanele lăsate și cu lumina aprinsă.

Adâncit în gânduri se plimba în lungul teșchelei, tovarășă neînșuflițită a neogotului său timp de trei ani. Cucerit de o reverie plină de farmec pentru viitorul, care i se arată tot mai clar și mai luminos, buzele începuseră să i se miște pentru a murmura frânturi de gânduri fără legătură, socoteli cari aduceau cu atât mai multă mulțumire sufletului său, cu cât le auzia și rostite.

Se vedea dirijând și înveselind lumea cu glume și ghiduşii, proprii spiritului său original. Unchiul său, la o masă, înconjurat de toate părțile, ținând banca alături de o grămadă de franci, lăutari făcând să rasune în cântece sala mare,

Primul ministru Wekerle răspunde, că în ce privește învinuirile ce se aduc guvernului, el declară că dânsul n'a tratat cu Kristoffy în chestia convențiilor comerciale. Poate că unii șefi ai coalitiei au tratat cu dânsul, dar el nu știe nimic despre aceasta. Primul ministru stăruiește spunând că guvernul se va ține de promisiunea de a realiza reforma electorală în sensul acordării votului universal și speră că proiectul de reformă electorală va fi adus înaintea parlamentului înainte de vacanța din vară, așa ca la toamnă alegerile să se poată face conform noii legi electorale.

București, 14 Martie. Din Moldova sosesc știri neliniștitoare. În unele ținuturi țărani nu voesc să facă angajamente pe basa noilor nevoi agricole. Din cauza aceasta proprietarii și arendașii se află în mare încurcătură, deoarece au nevoie de brațe și nu pot cădea la învoială cu sătenii de pe moșiile lor. Proprietarii s'au adresat prefecturilor să le dea autorizație să aducă muncitori străini. Prefecturile sunt în încurcătură, căci în cazul aducerii muncitorilor străini s'ar produce turburări. Prefecții cutrieră județele să liniștească spiritele. Câteva escadroane de roșori și călărași au plecat în Moldova.

Astăzi după amiazi ne-am adresat pe cale telefonică redacției ziarului "Viitorul" din București, cerând amănunte. Ni s'a răspuns că în unele județe se constată oareșcari agitații. S'au luat însă toate măsurile spre a liniști spiritele și a preveni orice răscoală.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a Asociației pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor meseriași români din Brașov se va ținea *Duminea, în 9 (22) Martie a. c. la oarele 2 p. m. în localul Asociației — Strada Castelului Nr. 66, — după următorul program:*

1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Alegerea unei comisii de 3 membrii pentru verificarea protocolului adunării. 3. Raportul comitetului pe anul de gestiune 1907. 4. Raportul casei pe anul 1907. 5. Raportul comisiei externe despre cenzurarea socotelilor pe anul 1907. 6. Alegerea a doi membrii suplenți în comitet. 7. Votarea bugetului pe anul 1908. 8. Eventuale propuneri, cari au să se facă după cum prescrie art. XIX din statute. — Închiderea adunării.

La această adunare sunt invitați a lua parte toți membrii, binevoitorii și sprijinitorii Asociației.

Notă. Conform art. XVIII din statutele Asociației, vot și drept de alegere activ și pasiv au numai membrii ordinari, fondatori și protegători (Art. VI. lit. a, b, c), dacă vor fi plătit taxa, ceilalți membrii au numai vot consultativ.

Brașov, 7 Martie st. n. 1908.

Fetru Pop,
președinte.

Bibliografie.

»Cea din urmă zi a unui condamnat« de Victor Hugo »Biblioteca pentru toți« No. 313, preț 30 bani.

Nu este chestiune, care să pasioneze mai mult opinia publică și să fi născut mai multe discuții ca aceea a pedepsei cu moarte.

Această chestiune n'a putut să lase indiferent pe genialul poet Victor Hugo, care a luptat cu convingere și mult avânt pentru drepturile omului. El a protestat din toate puterile în contra celei mai barbare pedepse și o consecința a acestui protest este și povestirea: »Cea din urmă zi a unui condamnat«.

Victor Hugo, cu o putere proprie numai geniului său, ne face să auzim ceas cu ceas, minută cu minută la agonia înceată și groaznică a unui osândit la moarte. Vedem suferințele lui, tualaeta lui ultimă, mersul lui la eșafod și ni se umple sufletu de revoltă, durere și spaimă. S'ar părea că însăși noi asistăm la execuție.

Această carte prezintă un viu interes pentru ori și cine.

De vânzare la Librăria A. Mureșianu, Brașov.

Mihai Eminescu. »Poezii«, o' notifiță biografică de Ioan Sanulescu. Ediția II, completată și adăugită. Preț 2 lei. Porto 10 bani.

Octavian Goga. »Poezii«, premiate de Academie. În Biblioteca pentru toți sub numărul 286—287. Preț 60 bani. Porto 5 bani.

Haralamb Lecca. »Femea îndărătnică«, comedie în 5 acte, tradusă după Shakespeare. (În Biblioteca pentru toți. No. 284. Preț 30 bani. Porto 5 bani.

Vasile C. Cuvădă. »Bănoile populare din România«. Cu un adaus iufermavti Preț 1 coroană.

Ecaterina Colonel Steri d. »Buna Măgărașă«. Carte de bucate practică, care conține rețete dela cele mai fine mâncări prăjiture, gelatine, creme, conserve, dulcetu, după bucatăria fină din România. Preț 1 cor. 5 de 5 coroane, plus 30 baii porto.

Cărți noi.

În Institutul grafic »Minerva« au apărut următoarele cărți:

A. C. Cuza. »Naționalitatea în artă« 1.50 cor. 10 porto.

O Sandu-Aldea. »Pe drumul Bărganului«. 1.50 cor. 10 porto.

I. L. Caragiale. Teatru. »Opere complete«. Preț 2 cor. 10 bani porto.

A. Vlăduța. »Clipe de liniște«. 1.50 cor., 10 porto.

I. Slavici. »Nuvele«. 1.50 cor., 10 b. porto.

Sadoveanu. »Însemnările lui Neculai Manea«. Preț 2 cor. 10 porto.

Neli Cornea. »Irena«, dramă în 4 acte. ce s'a reprezentat pe scena teatrului național. Preț 1 cor. 1.50, 10 b. porto.

Vasile Alecsandri. »Teatru«. V., preț 1.50 cor 10 porto.

Se pot procura și prin tipografia și librăria A. Mureșianu.

Răspuns la o critică.

În Nrii 19—20 ai »Luceafărului« din Sibiu dela 15 Octombrie st. v. 1907 se face o critică aspră cărții: »Filotea sau înțreducere la viet a pia de Santulu Franciscu de Sales, tradusa în limb'a romana de Damianu Eli'a Domsia ieromonacu Basilitanu alu monastirei dela Prea Santa Treime din Blasiu. Edițiunea a dou'a, Blasiu 1906.«

S'a afirmat în revista numită »ceasta carte nu e turnată într'o limbă potrivită și s'a criticat limba și ortografia ei și că a fost aprobată de consistoriu.

Părintele Ieromonac vine acum și ne roagă să-i publicăm răspunsul său, ce-l are de mult gata, dar să îl publicăm cu ortografia lui radicală etimologică. Lucru de tot difiul din care cauză s'a și amânat publicarea până acum. În cele din urmă însă am aflat de bine a face excepțiune, o singură dată, față cu uncul călugăr care a mai rămas la mănăstirea Sfintei Treimi a Blajului, c'un trecut atât de glorios pentru cultura neamului nostru. Am cedat părintelui Domsia ca să-i facem cu puțință »să-și spună păsul ce-i apasă inima de mult, de mult«, și să-i publicăm răspunsul cu ortografa, de care se alipește condus și de venerațiunea ce-o are către Tomoteiu Cipariu.

Părintele Ieromonac să ne erte însă ai spune, că cu conservatismul său rigid nu înțelege mersul timpului în dezvoltarea noastră literară și nu înțelege mai ales însemnătatea ce-o are pentru această dezvoltare și în viitor doctrina marelui dascăl al limbei române Timoteiu Cipariu. Nu în păstrarea îndărătnică a ortografiei lui Cipariu, peste care a trecut mai mult sau mai puțin el însuși până când era în viață, — ci în pătrunderea și cultivarea bazelor ce le-a pus el gramaticii limbei române, putem să aflăm mângăierea că nu ne-am instrăinat dela acest mare limbist al neamului nostru.

Dar nu voim să criticăm, ci să împlinim o dorință. Deci lăsăm să urmeze aici fără de nici un alt comentariu din parte-ne răspunsul părintelui Ieromonac:

Preanonrata Redacțiune,

Binevoiti, me rogu, a publică în diurnalulu Preaon. Dvostre urmatorulu răspunsu:

Miercuri în septeman a 19. de după Rosalia, candumi spuse ore cene de publicatele în »Luceafărul« nr. 19—20.—1907. despre Filotea: în s. basereca, la apostolu se cetea: »Inse unii din prigonire vestescu »pre Christosu nu curatu, socotindu, că »voru aduce necasu legaturilor mele. »Er' a tii din dragoste sciindu că spre »punsulu evangheliei sum pusu. Ce este »dar? Eta în totu tipulu, ori prin pricina, »ori prin adeveru, Christosu se predică.« Er' la s. Liturgia, pãria ce lectorulu cetește apostolu, Preutul dice în taina asta rogatiune: »Stralucesce, în animele nostre, iubitorile de omeni, Dispunitoriule, »lumin'a cea ne-stricatiosa, a cunoscentiei »Domnedieirei tale, si deschide ochii »getului nostru spre întelegerea evange- »licesciloru tale predicatiuni. Pune intru »noi si frica fericiteloru tale precepte »c'a tote poftele carnali calcandu-le, vietia »spirituale se petrecemu, tote cele ce suntu »spre buna placerea ta, cugetandu si fa- »cundu. Cã tu esti luminarea sufleteloru »si corpureloru nostre, Christose Ddieule, »si tie marire inaltiamu« etc.?)

2) Liturgia S. Ioanu Crisostomu pag. 72—8.

1) Filipeni c. I. v. 16—18.

plină de mușterii, unii jucând biliard alți bând, bând neconțenit, singuri sau cu fetele de gât, veseli și galanți. Și se opri pe loc cu ochii deschși mari, lacomi, înjectați și, într'o liniște de vecernie roști, în șoapta întretăiată, »fănuță«, cutremurându-șe singur la auzul ace-tui nume. Și tot trupul îi fu străbătut de un val hohotind de fericire și, greoi cum era, făcu o săritură stângace de clovn.

Pe lângă gândul, că asta era nepotrivit cu situația și vârsta lui, își aminti că din copilărie nu mai avusese prilejul pentru o asemenea mișcare — și se înduioșă.

Romulus Ciolfoc.

Înșiră-te Mărgăritare...

— »Au fost odată trei secerătoare
Ce se iveau din lanuri pân' la brâu —
Trei flori ce-acuma străluciau la soare,
Acum piereau în aurul din grâu...
Au fost odată trei secerătoare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!»

— »Și iată că, adus de întâmplare,
Trecea un flu de împărat în sus
Și-a zis atunci fata cea mai mare:

De m'ar lua pe mine, aș fi în stare
Ca să-i îmbrac palatul cu un fus...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— »Și a rostit atunci cea mijlocie,
Străfulgerând cu secera pripită:
De m'ar lua pe mine de soție,
Eu i-aș hrăni palatul cu o pită...
Dar el privi la ea cu nepăsare:
Înșiră-te frumos, mărgăritare!»

— Și dintre spice-a zis a treia floare:
De m'ar lua pe mine, eu i-aș face,
Trei feți cu plete de-aur lucitoare...
Stă dus feciorul de 'mpărat și tace
Și-a treia zi la curte-i nuntă mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— »Dar când a fost să nască 'mpărăteasa
Plecă 'mpăratul plin de întristare
Și o țigancă singură rămas-a
Ca s'o 'ngrijască 'n ceasul de 'ncercare...
Căci s'au sculat vrăjmași cu oaste mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!»

— Iar când sosi acasă împăratul,
Dorit să vadă mândrii logofeți,

Găsi doi pui de lup, — și tot palatul
Rădea de 'mpărăteasă cu dispreț...
Și ea să spună nu era în stare —
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— »Și s'a făcut țigancă împărăteasă,
Iar cei doi mândri feți nenorociți
În locu acela unde-i îngropase
S'au prefăcut doi dafni aurii.
Când i-a văzut, a prins-o spaimă mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!»

— Și-a dat poruncă aspră ca să-i tae,
Și ea cu mâna ei pe foc i-a pus —
Dar fără veste-atunci din vîlvătae
Două schinte s'au ridicat în sus —
Și au căzut pe-un țerm de apă mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— »Și-apoi din dafinii acei tăeți,
Din cele două mândre schinteioare,
Ne-am prefăcut iar mândrii logofeți,
Ca să venim aici, la sezătoare,
Să spunem trista noastră întâmplare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!»

Mai tardu cu 2—3 zile, după lectul și meditatul asupra celor publicate mi am disu: lumin'a »Luceferului«, cu cea ceruta de Preutu în rogatiunea ast'a, de cumu se semene, dar' nece macaru nu aduse cătu si de cătu; pentru că stralucindu în animele noastre, lumin'a cea nestrictioasă a Ddiei, nu se pote să nu manifesteze în cugetatiunile, vorbele și toate faptele noastre.

Maiestru între scriitorii romani A. I. Odobescu scriindusi impresiunile despre adunarea asociatiunii Transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu tinenta în Iuliu 1862 la Brasiovu, — unde la propunerea presiedintului asociatiunii aceleia: episcopulu Andreiu bar. de Siagun'a, în flint'a de facia a Metropolitulu Siutiutu și Venerabilulu Canonicu Timoteiu Cipariu — se primise și decretase ortografa etimologica, de ortografa propria a asociatiunii oficiala și statornicia, — și de Gazeta reproducuse în »Foiletonulu« Nriloru 194—198.—1906 pre între alte multe, despre costumulu nationalu asia se exprime :

»E adeveru inse că unii barbati, — dar' mai alesu tinerii — crediendu a »d'a acestei aspirari o forma mai invederata, scotise de cuviintia a imbracă în acele zile unu costumulu originalu pre »carel' decorau cu numele de nationalu, dar' care semena forte a »magurescu. — Ungurii l'au luat dela noi « diceau densii, »va săl' luam înapoile — L'voru fi »luatu Ungurii dela noi « le asii respunsu, »dar' ce este mai securu e că adeveratulu »portu romanescu, portulu plaișiloru din »Bărs'a, din Vrancea, din Muscelu, portulu campeniloru de pre Oltu, de pre »Muresiu, de pre Siretu și de pre Tisa, »Ungurii nu l'au luatu dela Romani, și că »Romanii inca și a-di se distingiu prin »tr'insulu de cele alalte natiuni colocoitore »s'au vecine.

»Manifestarile nationale de asemenea »natura, că se atinga adeverat' loru tînta, »trebuescu se fia trase chiaru din sinulu »poporului, trebuescu se fia o expresiune »viua și nimerita a obiceiiloru și infacișiariei poporului, că-cl alimentrea, candu »adeca suntu numai nisece plasmuiru mai »multu s'au mai puciuu gratioase ale celor' »a ce le producu, ele nu potu descceptă »altu ceva de cătu numai nepesarea seau »uneori chiaru și zîmbetulu celoru ce pri- »vescuc.

Luat'au Ungurii dela Romani s'au Romani dela Unguri, — nu potu sci. Ceea ce vedu inse e că, costumulu celu frumosu albu alu Banatieniloru cu gaitanele sale venete, și florile abundante de pre pieptare și cojoce, semena forte cu acupictur'a și tiesaturile exprimate în: »Ornamentic'a Romana album artisticu reprezentandu »284. broderii și tiesature după originale »terenesci întocmitu din incredintiarea »comitetulu reuniunii agricole romanesci »din Săbiu de Dimitrie Comsi'a, profesorulu »la seminariulu Andreianu și presiedentu »alu Reuniunii. — Săbiu editur'a și proprietatea reuniunii. 1904.

De-cl precumu D. Comsi'a scose la lumina Ornamentic'a că se fia vediuța și apretiată de toti, — asia invetiatiu romani adunara prin cartile sale cuventele frumose și curate romanesci, cari și stralucescu că geme adeverate pre lenga pietrelor cheverci — nu că se fia date uitarei, ori sioreclorulu și molielorulu prin cele archive, ci se fia usuate de romanimea deșă de tut'nderea. Le »dunara asia cum aurarii aduna fricelele de aur de prin pietrisiale și prondurile lutosa ale Muresului

și Ariesului, pentru ca aurulu să si-l duca cu sene și folosescu unde voru cere lipsele; er' ne-trebuit'a arina și lutulu se fia lasate acolea fluctuatiunei apei.

Celui, ce se va apucă de adunatu aste relicuia interesanti, cade-i-se nainte să aiba sentiū puru și delicatu căalupictorulu și musicantulu, carele, în sboru asia dîcundu se prinda nuantiele iconice ce vră se sugrafesca, și mai alesu a dicaliei ce o aude și vră se o invetie. Sentiū puru dîcu, carele nu se fia la turburatu Luceferu, pre lenga tota ornamentic'a și acupictur'a sa de pre invetiorea prima; manee aiurea unde trebuie ar' să se afie.

Pentru că de se află, ajungeam la Puritate — ornamentica fia carel limbă și cantece; dar' asia ajunseru la mestecatur'a neintielepta: meseretatea și calamitatele lor. Dîcu de mestecatura, pre înce elementele limbii nostre moderne — »nu »suntu nece de una natura, s'au de una »origine, nece armonioase între sene, nece »tote domestice, ci adunate și amestecate »straine cu domestice, armonioase cu dis- »parate, patrate cu rotunde, că intr'uchaosu, »pre care nemic'a nu le lega intr'un'a, ci »numai din templare s'au din capritiulu »unor persoane se fia impreunate. Er' »în limb'a romanescă precumu se fia asta »dî în gur'a poporulu și în cartile de »pân'acum, inca și în cartile literaturii »mai noue, nu numai că suntu elemente »materiali straine inca forte multe, ci inca »și forme contrarie formelor domestice »romanesce, ne asemenate. Aceste elemente »ostili, nu numai că preste totu s'ar cade, »seau a le sujuga elementulu romanu, »seau a le scote din teritoriulu limbii »romanesce, ci mai alesu din alu poeziei, »care ar' fi și mai cu mente.»

Aste, mai alesu, dar' inca și cuventele citate din impresiunile D-lui A. I. Odobescu me intarira în credinti'a că: adeverat'a ortografa adeca limb'a, este numai cea statorita de Parintele Literaturii Romane Timoteiu Cipariu — inca de pre atunci, cumu se spune, de candu cu spateleși aducea uscature din Nise'ca că sēsî încaldea chili'a calugeresca. Pentru-că, dacă cu costumulu nationalu este cumu dîcu D-nulu A. I. Odobescu: pre în ce se nu fia și cu limb'a? »a-esta dulce limb'a, careia să închinara parinti nostri că unui »idolu viu și insuflitoriu, singurulu te- »sauru, ce ne a remasu dela eli, ereditate »ne-instrainata și ne-comune cu alții, și »care ca unu firu rosiiu singuru e în stare »de a ne conduce pre în tote labirintele »intunecate ale istoriei acestui poporu autenticu.»

Stăm singuru meditabundu, la port'a Monastirei, — Miercuri ser'a în 15 Aug. 1906. și, de pre între omenii retornati dela astruatulu fericitulu Axentie Severu prefectulu legiunei ne-frampte, a stat' lenga mone unu tiereanu în vestimentele ciobanesci, cu carele în graiulu nostru tierenescu incepumu urmatorulu discursu: »D-dieu sē-l' ierte bade! — Sel' ierte »D-dieu, parinte! — Da, de unde venisi, »cu scirea lu D-dieu, a-di, bade? — Dela »Săbiu parinte! — Dapoi de pre acoiu nu »mai adusesi pre nimenea? — Nu! »Dar' »parinte, se fia bunu se mi dai o cartec. — »Ti-am datu Filotea editiunea prima, nu

1) De puritatea limbii, archaismi și neologismii... a se vedē Elemente de poetica §. 63. seq. pag. 76. seq. de Timoteiu Cipariu.

2) A se vedē: Principia de Limba și de Scriptura de Timoteiu Cipariu editiunea a doua revediuța și immultita. Blasiu. — MDCCCLXVI.

»mai sibi nevoia și de a dou'a — nu Ti-o »dau căi tiparita cu ortografa lu Cipariu, »de care D-Tale, nu-Ti place. — »Ean »lăsa-me parinte că dor' fo sciu căte am »cu tenerii estia, c'au lasatu ei pre Cipa- »riu — Uita-te parinte aci! eca ast'ai »cas'a d-tale, si apoi d-tale pleci dela cas'a »d tale, si te duci, te duci, până pre la »podulu celu micu, si vii pre la podulu »celu mare, si, cându te torni, si vrē se »intri în casa-ti, nu poti; pentru că d-ta »nu-ti mai cunosci cas'a d-tale! — Vedi »parinte, asiau estia cu limb'a lorul!

În diu'a urmatore, Joi demaneti'a în 16 Aug. 1906. am donatu discursmentulu ciobanu trei esemplaria din Filotea, că unulu nui eră destulu.

După deponatu discursulu și una derepta cugetare mi am disu: să voru fi ducundu, ducundu, nu numai până pre la podulu celu micu, ci pre podulu cel'a voru fi trecundu și Ternav'a mica, și apoi voru fi mergundu până pre la Craciunelu ori Cisteiulu romanescu; de pre unde, că se se pota re-tornă a casa la Blasiu pre podulu celu mare — Ternav'a imbinata au sē o treca pre podulu statoriu dela Craciunelu ori Mihaitiu, și apoi sē venia pre la obreji ori Thiuriu și Ciufudu. Sē voru fi ducundu și mai pre departe, cumu sē nu se duca, pre la Clusiu, Pestia; pre la Wien'a Paris, și Berlinu, de pre unde, cari, cumu se duseu invetiatiu vinu. Numai că la venitura — tugiuru cu carte romana, de pre unde plecaseru, nu le mai suntu după gustu: au nevoia de domus-palatiu cu avlia pom-posa. Ajunsi în satulu și la cas'a în cari s'au nascutu, aducu cu sene idei noi, invetiatielē din cas'a parintesca le au ulitatu, și, ecal necunoscuti în cas'a din care au estu.

Cându în Ianuariu a. c. 1907 intru în chili'a unei bune cunoscentie, cu una întrebare ore carea, for'a voia me pomenescu rostindu cuventele — scii căte una data gur'a spune mai curundu adeverulu ca anim'a: te la gur'a pre deainte. —

»а нѣ вѣлишь паскѣ пѣсторѣиши пѣнтрѣ »кѣче чѣле рѣтжчѣте нѣ дѣорѣсѣж, ши »чѣле пѣрдѣте нѣ ле кѣзѣтѣ, ши стрѣнчи- »нѣтеле нѣ ле легацѣ, ши — нѣ ле вѣнде- »кѣтѣ. Чѣ пре кон ши ва пѣскѣтѣ ши тот »ловкрѣль пѣсторѣскѣ пѣрѣсѣтѣль. Чѣ спре »симѣрне нѣман чѣ кѣзѣтѣ. Ши нѣ кѣзѣ- »тѣтѣ фолѣсѣль шамѣниларѣ, чѣ кѣзѣтѣ чѣе »дѣла шамѣни дѣежѣмѣ спѣрѣкѣтѣ» a se vedē opulu citatu: »Principia de Limba și Scriptura de Timoteiu Cipariu pagina 164—5. — bun'a miea cunoscentiamu respunde: »nu te întielegu parinte! »Atunci intr'unu momentu mi se lumină, și saltandu cu spiritulu eschiamai: dereptu avusi ciobane: tenerii nusi mai cunoscuc cas'a adeca Limb'a.

Ce vomu dîce dar' ? Ori prin Filotea — de croitar'a vestimentelor care ia cutarui ne-plăcândui, dîcea căi trebuescu rochie noue croite după mod'a cumu se pōrta la balure-le de acumu; — ori prin publicatele de Luceferulu de Cipariu se vestesce, si intru ast'a me bucuru!

Nu dorirea de a fi autoru, ci dorerea de a vedē cumu stălescuc biet'a limb'a și cu tiepe și carlige netrebuite i strica scriptur'a, că versatul faciū omenesca, nu numai cei dela Luceferulu că mai tare cei din Tiera; me determinara să scotu la lumina și editiunea a doua din Filotea, între carea, și, Principia de Limba și Scriptura aflase asemănare multa, multa.

Lumin'a Luceferulu inse, de cumu se aduce, darai departe că scapetatele de la resarite, de cea ceruta de Preutu în rogatiunea cetita supt decursulu apostolului: »Stralucescu, în animele nostre, »iubitiorile de omeni, Despunitiorile, lumina cea nestrictioasă a cunoscentiei »D-diei tale etc. ori cătu de mare pote fi poterea intanerecului.

Asta lumina nestrictioasă aflase pre în relatiunile oficlose de Protopopi fapte, Preaveneratulu Consistoriu, cari mai toti scriu cu ortografa etimologica moderata cumu au invetiatiu și cumu bine. Si ore nu vrē fi fiendu curiosu. candu ce ne va vrē fi cerendu denumire de Protopopu, pre în ce densulu ar' scrie cu ortografa academiē? Afla-se pre în cercularile, scripturele și invetiatiurele mai inalte. Dar' mai pre susu de tote, aflase în conservativismulu santei Mame Baserece — autoritate cu lumina adeveratu nestrictioasă, mai lina și mai curata nu numai că a agresivulu cu duhore bietu Luceferulu) cō togm'a și că a academiē de la Bu-uresci. Pre care sante Mama Basereca acumu, multi din filii sei, nu voru sē o mai creste intru nimicu.

Nimerescu-se aici numai bine, cu »ventele Papei Gregoriu IX-le din »Ep. ad »Magistros theol. paris. non. iul. 1223 »Ipsi »doctrinis variis et peregrinis abdu ti, re- »d'igunt caput in caudam, et ancillae cogunt »famulari reginam. Și, de Prea Fericitulu »Parinte Papa Piu X-le reproducuse în Enciclic'a Sa: »Pascendi dominici gregis »mandatum... De modernistarum Doctri- »nis. — Ei, amagiti de invetiatiure div-rse »și straine, facu cod'a capu, și costringu »regin'a se sierbesca ancillei — sierbitorei »— Modernismu!

Blasiu, Decemvre 1907.

Damianu Eli'a Demsi'a, Ieromona cu.

Finlandezii contra beției.

Parlamentulu finlandez a votat cu unanimitate, oprirea tuturor băuturilor spirtoase, cu mai mult de 2 la sută alcool, a îngădui deci numai berea slabă. Legea e încoronarea unei lupte îndelungate a poporulu finlandez împotriva alcoolulu și poate face să se mire cei cari tin mult la alcool. Nu putem însă să nu admirăm acest popor, care se luptă cu atâta încordare în contra unui rău social atât de mare.

Zilele astea legea va trebui să se înainteze împăratulu Rusiei, spre încuviințare. Ea îngăduie alcoolulu numai ca medicament sau pentru scopuri tehnice și științifice. Statul are monopolu fabricării și vânzării pentru aceste scopuri. Legea nu oprește însă alcoolulu și băuturile alcoolice pentru soldații ruși nici vinulu pentru împărțășanie.

Se zice că Alexandru al III-lea a chemat dieta țării în 1863—64 tocmai ca să ia măsuri împotriva alcoolismulu în Finlanda. La acea dietă țărani s'au lepădat de dreptul ce aveau a fabrica rachiu și a vinde.

1) »Criticăstriu lătra inca și asupra celor mai buni autori«. A se vedē Dictionariulu Limbei Romane de A. Tr. Laurianu și I. C. Massimiu pag. 137.

Plângea cu hohot biata împărăteasă Intr'un ungher, cum asculta acestea; Iar împăratulu crunt se întunecase Înțelegând ce rost avea povestea, Pe când țigancă se făcea ca varul... Și singur se nșira mângăritarul!

(„Sămănătorul“) St. O. Iosif.

Moș Toader.

Parcă-l văd intrând pe ușă pe moș Toader, cu fața răzătoare totdeauna și întrebându-ne:

— Ce mai veste, copii, pe-aiți pe la oraș? C'apoi pe la noi nu-i nimic.

— Bine, moș Toadere; dar ar fi și mai bine, dacă ne-ai mai spune câte ceva din tinerețele dumitale.

Moș Toader eră un om ca de vre-o 70 de ani, scurt, cu o barbă albă și lungă de parcă eră moș Crăciun, buu la inimă și dătător: îți dădea, dacă se putea, și cămașa de pe dânsul.

Nu-ți spuneă nimic până nu-l rugai de vre-o două-trei ori.

— Povestește-ne ceva, moș Toadere, fi rugărăm și a doua oară.

— Ei! hai, de hatărul lui Ionică, să vă spu ceva vechiu, vechiu de tot, tocmai de pe când eră bunicul făcău...

»Apoi eră acum jumate și mai bine de vesac, când trebuia să trec prin pădurea a mare și întunecoasă, o știți voi, aia în drumul șoselei, care duce la oraș.

— Da de unde s'o știm, moș Toadere...

— Apoi da, că bine ziceți copii, n'aveți de unde s'o știți.

— Da spune mai departe, moș Toadere, zise Ionică.

— Apoi bine că mi-ai adus aminte, Ionică, că eu mă luasem cu altceva. Și cum vă spuseli mai departe, eram pe atunci de vreo zece ani, și nu știam așa de bine drumulu la oraș. Dar fiindcă aveam treabă mă pune naiba și mă duc.

»Când ajung în pădure, eacă apuc alt drum decât acel care trebuia, și mă rătăcesc!

»Văzând eu că nu mai ies la căpăt, apuc pe rând fiecare drum; căci am uitat să vă spun, că acolo unde mă găseam atunci, drumulu se rășhiră în alte cinci drumuri mai înguste.

»Tot degeaba, căci pe care drumuleț mergeam, când ajungeam pe la mijloc, dă-

deam peste câte o prăpastie de țî-eră frică să mai înaintezi.

»Dar nu eră numai asta!

— Dar ce mai eră? răspuseră copiii.

— Incepuse a se întuneca și-mi era frică.

»Văzând eu asta, am apucat-o prin pădure, doar oi găsi un copac mai gros și bun de culcat în seara aceea.

»După puțin timp găseam în sfârșit unul. Mă sul încet și mă îngrămădesc pe o cracă.

»Dela o vreme ațipisem. Tocmai când dormeam mai bine, aud un zgomot la rădăcina copaculu și văd o lumină.

»Erau niște hoți, cari furaseră o vită, o tăiară, friperă carnea și acum se puseră oamenii la mănecare.

— Dă-te jos strigă unul din hoți, căci par'că mă zăriseră!

Înima din mine mi se făcuse cât un purece.

— Dă-te verivită jos, ce mi te-ai coștat acolo sus, strigă unul altul.

Ne având ce face mă dau jos încetișor ca să nu cad, căci eram oleacă cam amețit de somn. Când ajung jos ce să vezi!

Mă înhață hoții, și mă aără într'un

butoi bătând capacul cu cue, ca să nu-l pot scoate. Ear ei luară pielea vitei, lăsând numai oasele și piecând sănătoși.

Lupli auzind zgomotulu și mirosind a carne, înceu ură a se aduna ca la pomană rozând la oase.

Ce să fac eu acum, ca să scap din butoi? Imi ziceam: dacă o aluneca coada vre-unui lup în gaura dela cep a butoiulu, aș ști eu ce să fac! Și numai cum mă gândeam, văd o coadă în gaură; era coada unui lup, care tot învârtindu-se pe lângă butoi după oase, i-a alunecat coada înăuntru. Eu apuc atunci coada cu amândouă mânele și trag cât pot. Văzând asta lupulu, și totodată simțind și durerea, o ia la goană în vale și eu, în boloboc, după dânsul.

Pe când se tărea boloboculu pe pământ, la vale, numai dă de un pietroi și se sparge, lupulu de frică o ia razna prin pădure, ear eu a dat Dumnezeu de-am scăpat teafăr și sănătos precum mă vedeți, copii, până'n ziua de azi.

Ear dacă rădeți și nu credeți, încercați și voi!

Gh. Budu din Tulcea

»Amicul Tinerimei«

S'a înființat apoi o mișcare antialcoolică în țeară și la 1885 au sosit o mulțime de petiții la dietă, cerând să se oprită fabricarea, importul și vânzarea băuturilor îmbătătoare, afară de cele pentru medicini, nevoi tehnice și științifice. În 1900, din 450 de comune ale Finlandei, 305 au votat lege de acest fel. Aveau 140.000 de băuturi.

Nu s'a ajuns la scop, dar oareși cari înțineri s'au votat. La țeară s'a oprit negoțul cu rachiu și vin. Consiliile comunale au drept a opri și vânzarea berei în cantolot (cârciume, casele poștei, hanuri). Și au și oprit-o mai în toate. Fabricile de bere, ce se află la sate, au voie să vândă numai cu ridicata.

În orașe poate consiliul comunal opri orice vânzare cu mărunțișul la rachiului și a altor băuturi, distilate, îmbătătoare. În privința negoțului cu vin nu au putere așa întinsă. Pe fabricile de bere la orașe le pot sili să aibă numai o singură prăvălie la desfacere.

Legea cea nouă, care a votat-o parlamentul ales prin vot universal, e deci numai încoronarea unei clădiri, la care se lucrează de mulți ani. Propaganda sârguicioasă, timp de 25 de ani a făcut ca majoritatea poporului să fie pentru oprirea atât de aspră a băuturilor spirtoase.

Nici o societate de muncitori nu îngăduia să se aducă sau vândă băuturi spirtoase în localurile sale. Restaurantul camerei, cel dela teatrul cel mare, cel dela casa studenților, nu au de loc băuturi alcoolice. La ospetele reprezentanților țerei sau comunelor nu se bea nimic îmbătător; toate ziarele cele mai de seamă sunt pentru oprirea desăvârșită și nu mai publică la anunțuri nimic despre spirtoase.

Finlandezii își jertfesc libertatea față de binele public și nădejduesc cu tărie, că împăratul, care e mare duce la ei, va încuviința legea.

S'a zis că tratatele de comerț încheiate de Rusia cu alte țeri, fac nelegală această oprire a importului de băuturi. Dieta a răspuns că poprirea nu e totală, căci îngăduie importul alcoolului pentru medicină, știință și tehnică. Pe lângă asta convențiile îngăduie măsuri restrictive întru cât e vorba de paza sănătății și ordinii publice. Se mai poate adăoga că, chiar după legile de azi, nu mai e voie de mult timp să se aducă în Finlanda alcool.

Negustorii mari cu vinuri franceze au protestat la Petersburg. Dar se știe că numai 1 la sută din exportul francez în Rusia se desfășoară în Finlanda. Neapărat că pot intra vinurile fără alcool, cari din ce în ce, tot mai mult se cer în Finlanda.

Putem avea orice părere în privința acestor măsuri, dar e frumos să vezi un popor, care caută să desființeze cu totul beția, — zice profesorul R. Herrod, în „N. Fr. Presse“.

Cercetarea stupilor.

În luna lui Martie stupii iernați în locuri închise se scot în stupină. Într-o zi frumoasă, după ce albinele au zburat câte-va zile, începem cercetarea stupilor pe rând, în modul următor: Deschizând ușa dela ladă și ridicând pragul ferestrii, lovim în perete cu degetul arătător și ascultăm tonul albinelor din stup, după care putem afla starea lor. Dacă la lovitura primă, albinele dau un murmur tare, dar după aceea se liniștesc, atunci totul e în rândulă. De cumva murmurul e cu totul altfel decât la stupii normali, e mai țigăitor, făcând pușă, apoi iar continuând, stupul nu e în regulă: e cuprins de diaree (cufoare) sau e lipsit de apă, ori e atârnat de șoareci, ori e fără matcă. Când după lovitura pe perețele coșniței, albinele nu dau ton de grabă, și tonul e cam alăbuș încetinel, în astfel de cazuri avem un stup, care se chină lupțându-se cu foamea, și trebuie numai decât să-i ajutăm dându-i miere. Iar de nu auzim nici un semn de viață, stupul e mort.

Fundul coșniței trebuie curățit trăgând toate sfărâmatuile și albinele moarte pe o bucată de hârtie, pe cari apoi le examinăm cu băgare de seamă. Cândintre albinele moarte aflăm mat-

ca, atunci stupul e orfan și maitârziu trebuie să-l împreună cu altul, care e în regulă; de aflăm larve de lucrătoare, atunci e semn bun, că matca e la viață și a început cu prăsierea; iar de cumva aflăm larve mari de trântori ori chiar trântori tineri morți, stupul e cu matcă falsă.

După ce am cercetat toți stupii în felul acesta, așezăm iară învaltoarele, închidem ușa și facem notările de lipsă despre fiecare stup cum l-am aflat.

O cercetare mai amănunțită în lăuntrul stupului nu e de lipsă, decât numai în cazul, când stupului îi lipsește hrana, ori vr'un șoarece s'a încuibat între faguri, și atunci cât se poate de liniștit să cercetăm fagurii, ferind de răceală pe cei cu pui.

La coșnițele simple cercetarea se face și mai ușor. Coșnița o ridicăm de pe scândura ei, examinăm sfărmiturile, cum am zis mai sus, apoi curățim tot și așezăm coșnița iar la locul ei.

Mai trebuie să cercetăm sborul albinelor la urdiniș, care de asemenea ne descopere multe taine din lăuntrul stupului. Albinele, cari se ivesc la urdiniș și sunt obosite neputând zbură, se murdăresc pe scândurită, sânt cuprinse de diaree, acesora le încălzim cuibul cu o țigla călduță, le oferim mersă călduță de zăbar alb; și căldura le va îndemna să sboare, curățindu-se afară. Dar și aci vom fi băgători de seamă, ca timpul să fie cald și prielnic, fără vânt, cu temperatură de cel puțin 8° C. Albinele cazute înaintea stupinei și amortite, le adunăm într-o sticlă și după ce le încălzim în odăc, le slobozim, ca să se ducă fiecare la stupul său.

Dacă timpul câtră finea lui Martie va fi mai cald și durabil, începem o a doua cercetare amănunțită, iar dacă din cauza timpului nu putem face această examinare, atunci o facem în luna lui Aprilie.

Scopul acestei cercetări este, ca să ne facem o iconă clară despre proviziile de miere, despre tăria stupului și despre prăsițoare. Cu ocaziunea acestei cercetări de a doua oară deschidem ușa și scoatem fagurii unul după altul până ce am ajuns la cuibul puilor. Dacă puietul e strâns în cerc fără a fi multe celule goale, neouate, atunci e semn foarte bun, că matca e capabilă de ouat. Dacă sunt spărturi mari între ouă atunci matca e defectuoasă. Dacă celulele sunt acoperite bulbucaț și oulile sunt neregulate, atunci matca e falsă și trebuie delaturată. Când într-o celulă se află 2—5 ouă și unele chiar pe marginea pereților, atunci avem albini lucrătoare, cari depun ouă și stupul n'are matcă.

Cercetarea stupilor e neapărat de lipsă, ca să le putem da îngrijirea corespunzătoare.

„Economia“ *Preotul Ioan Jucos*

Alunul la sfârșitul iernei.

Alunul este un arboraș, care crește în toate pădurile din partea deluroasă și șeșoasă a țării noastre.

Copiii îl cunosc mai cu seamă din cauza fructelor sale plăcute și a ramurilor sale mițioase, din care se pot face cele mai frumoase nelușe pentru jocuri.

Credințele poporului ne povestesc despre alun o mulțime de lucruri minunate. Așa se zice că o nuia de alun este apărătorul cel mai bun contra șerpilor. Această putere o datorește alunul următoarei împrejurări.

Într-o după amiază copilașul Isus adormise în leagăn și Maica sa văzându-l adormit se duse în pădure să culeagă fragi ca să-i dea când se va deștepta. În pădure găsi un loc cu fragi foarte frumoase, dar când se aplecă să culeagă una, din mijlocul lor sări o viperă. Maica Domnului

se sperie, lăsă fragile și fugi spre casă, însă vipera o urmărea. Atunci Maica Domnului se acunse după un tufiș de alun și stătu acolo până când vipera se îndreptă în altă parte și se făcu nevăzută. După aceea Sf. Maria culese fragile și pe când mergea spre casă zise: după cum astăzi m'a apărat pe mine alunul, așa să apere de acum înainte și pe ceilalți oameni. De aceea din timpuri străvechi se crede că alunul e cel mai bun apărător contra viperilor și a celorlalți șerpi și a mușcăturii lor.

Cu smicelele alunului se descântă precum și cu mugurii puși în apă nelcepută, iar cu zama aceasta se spală mușcătura de șarpe.

Cu bățul de alun, ce crește într'un an și cu care s'a bătut șarpele, care suga o broască, scăpând și broasca și șarpele, poporul nostru crede, că se pot alunga norii și furtunile.

Pe cât de minunate sunt lucrurile ce se povestesc despre alun, tot atât de minunate sunt lucrurile ce nu se povestesc, ci se pot chiar vedea întâmplându-se în viața unui alun. Dacă îl observăm cu puțină băgare de seamă.

Mai întâi, dacă ne vom uita la un alun în timpul iernei, vom vedea un lucru foarte ciudat. Pe când la cei mai mulți arbori, după căderea frunzelor, nu au rămas pe ramuri de cât din loc în loc muguri mici, pe ramurile alunului se văd, afară de muguri, niște corpușoare lungite numite »motocei« (mățășori).

Ce sunt acești motocei și de ce au fost urșiți să trăiască într'un anotimp așa de posomorât și friguros cum e iarna? Răspunsul îl vom afla ușor, dacă vom observa un tufiș de alun pe la sfârșitul iernei, când zilele încep să devie mai călduroase (prin Februarie sau mai ales prin Martie*).

Pe când în tot timpul iernei motocei erau tari și îndreptați în diferite direcțiuni, acum încep să se lungească, se pot îndoi fără să se rupă și se apleacă cu înțelul în jos, până când devin verticali. Dacă îi observăm mai de aproape vedem, că fiecare e format dintr'un fir, lung de câți-va centimetri, pe care sunt prinse, ca niște raze, frunzișoare verzi brune, care au forma unor solzi.

Pe fața de jos a fie-cărui solz se văd prinse câte două frunzișoare ce acoper câte 8 nmățături mici (numite saci cu polen) pline cu o pulbere fină de culoare galbenă ca pucioasa. La cea mai mică mișcare a motoceilor se scutură din ei nouași fini din această pulbere (numită polen).

În afară de motocei se văd pe ramuri, din loc în loc, muguri, dintre cari unii sunt mai umflați și din ale căror vârfuri ese câte un buchet de firioare purpurii.

Dacă desfacem un astfel de mugure și îl observăm cu sticle înmăritoare, d. es. cu lupa, vedem că, afară de frunzele obișnuite (încă mici de tot), sunt unele frunze, de care sunt prinse, pe aceeași față, câte două corpușoare rotunde (ca niște alice mici) numite ouare, pentru că în ele sunt închise niște oușoare albe. Pe fiecare ouar se văd câte două firioare purpurii. Dacă pe capătul din afară al acestor firioare s'au prins fire de polen atunci ouarele vor crește mari și vor deveni fructe (alune), iar fiecare oușor va deveni sămânță (miezul alunei). Ouarele, pe ale căror firioare nu s'a aprins polen, se vestejesc, se usucă și cad. Așa dar pentru ca alunul să facă fructe trebuie ca polenul să ajungă pe firioarele purpurii.

(Va urma).

Dare de seamă și mulțumită publică.

Pentru »Petrecerea cu dans«, aranjată de tinerimea română din Făgăraș și jur la 1 Martie c. în sala dela hotel »Paris«, au binevoit a trimite contribuții domnii: Dr. Titu Perța, medic 10 cor., Victor Pildner de Steinburg, apotecar 5 cor., David Chișuș, preot, Șinca-nouă 5 cor., Dr. Ioan Neamțiu, asesor la scaunul orf. 4 cor., Dumitru Mailat, scriitor advoc. 2 cor.

La cassă au binevoit a solvi peste taxă domnii și doamnele: Dr. Nicolae Șerban, deputat dietal 15 cor., Dr. Teodor Popescu, avocat 15 cor., Alexandru Belle, vice-comite 14 cor., Iohann Hermann, apotecar 8 cor., Luiza Făgărașan, Emil Bo-

* Observarea celor descrise mai departe, se poate face (și e bine a se face) mai ușor, dacă pe la sfârșitul iernei tăiem câte-va crenguțe de alun care au pe ele motocei și muguri și le punem cu capetele într'un pahar cu apă, ca pe un buchet de flori. Punând paharul într'o odăie caldă, la o fereastră, ce primește lumina de-a dreapta dela soare, alunul »înfloarește« în cel mult cinci zile.

kross, primpretor subst. Arpaș, Traian Streza, comerciant, câte 5 cor., Damaschin Poparadu, notar, Streza-cârțișoara 4 cor., Alesandru Pocol, proprietar, Matei C. Jiga, director de bancă, Iosef Taglicht, fabricant câte 3 cor., Aneta Stoica de Vist, Iosef Bisztray, primpretor, Aron Poparadu, asesor la sc. orf. în pens., Edmund Königstein, inginer, Nicolae Vlaicu, pretor, Virgil Paușan, cand. de adv., Șercaia câte 2 coroane.

S'au încasat cu totul 295 cor. Spesele petrecerii au fost 244 cor. Venitul curat de 51 cor. conform hotărârii comitetului aranjator s'a dat fondului »Masa studenților români dela gimnaziul de stat din Făgăraș«, administrată de banca »Furnica«. Susamintților sprijinitori ai petrecerii noastre le aducem și pe astă cale sincere mulțumite.

Făgăraș, la 8 Martie 1908.

Camil Negrea,
controlor.

Dr. Emil Pop,
cassier.

MULTE ȘI DE TOATE.

Câte-va leacuri ieftime.

Este de mare folos, dacă nu trebuie să alergăm după doftorie în apotecă, ci ne putem folosi de ceea-ce avem în casă. Iată câte-va lucruri, cari se află totdeauna în casă și se pot folosi ca doftorii: Mămăliga moale și caldă legată peste umflături e cea mai bună cataplasma. — Făina de grâu pusă pe bube coapte, usucă rana și potolește mâncărimea. — Său înmuiat cu spirt și amestecat cu săpun la căldură, înmoaie băăturile făcute de jug, de șea ori de hamuri; apoi se poate folosi pentru a înmuia unghiile crepate. — Ouăle asemenea se pot folosi cu mult succes, și anume, atât albușul, cât și gălbinașul și coaja. Contra ranelor din stomac și dia mațe sau la boalele beșicii udului, nu poate fi altă doftorie mai bună și mai folositoare decât albușul dela patru ouă amestecat încet cu un litru de apă căldicică și cu puțină miere sau zăhăr pisat bine. Apoi albușul oului usucă și acoperă ranele mici ale pielii, locurile pe unde cade părul, bubele și arsurile. Gălbinașul de ou bătut bine și subțiat cu apă căldicică ori mai bine cu ceai de romoniță (mușetel) de trei ori cu lapte căldicel, este o doftorie bună la animalele mici. Tot această doftorie se poate folosi la scursura cu sânge (di-senteria) animalelor mici. Coaja oului pisată se dă, în lipsa altei doftorii, la vițelii cari au diaree. — Zama de usturoiu (un pumn de usturoi uscat se pisează bine și se toarnă peste el jumătate litru de apă clocotită) e leac foarte bun pentru diaree la toate animalele de casă. »Economia«.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Victor Branice.

Să cauta

Contra Provisiune mare și câștig frumos; ar avea Agenți și Reprezentanți pentru Transilvania.

Offerte se vor adresa la

Diracțiunea
Caisse de L'Economie
Nationale Paris
33—35 Boulevard du Temple.

Vite
nobilitate

liferează
cu garanție,
asortiment bogat de tot soiul,

firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima Pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava.

Proprietar, FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal).

Cereți Catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vite se poate convinge, înainte de a comanda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

[3012,41—47.]

Reuniunea de păstrare și împrumut:

„BRAȘOVEANA“ în Brașov

primește depuneri spre fructificare în următoarele condițiuni:

1. Pentru depuneri până la 1000.— cor. dă 5% interese;
 2. „ „ „ „ 2000.— „ „ 5¹/₄% „
 3. „ „ „ „ peste „ 2000.— „ „ 5¹/₂% „
- plătind și darea.

(69,4—10.)

DIRECȚIUNEA.

A N U N Ț .

Subscribul aduc la cunoștința Onor. public românesc din Brașov și dela sate, că **la 1 Martie n. a. c. voi deschide în Strada Mihail-Weiss Nr. 10**

O Prăvălie de Croitorie bătătească, civilă și militară,

cu un asortiment de stoffe de primăvară, calitate fină și cea mai modernă, lucrez costumele cele mai elegante după moda Parisiană, măsură și croială sigură. Primesc ori și ce comande de haine bărbătești, civile și militare și de uniforme de studenți cu prețuri moderate. Voiu fi la dispoziția On. clienți și voi satisface fie-cărui după plac și cu cea mai mare punctualitate. Mă rog deci de o cercetare număroasă

Cu deosebită stimă
GEORGE SECIU,
croitor.

(67,8—4.)

Încălțăminte de tat felne

G H E T E

original americane pentru Dame, Domni și Copii.

Papuci albi de atlas.	Cisme de lucru.	Ghete cu ginoare.
Papuci lb.	Cisme Halina.	Ghete cu nasturi.
Papuci de dans.	Cisme de vânător.	Ghete cu zug.
Papuci de gimnastică.	Cisme de călărit.	Ghete de voi. Jlu.
Papuci călduroși.	Gamasse.	Pantofi de casă.
Papuci de postav.	Galoși.	

pentru Dame, Domni și Copii.

Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte — Mare asortiment.

Fason modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Prețuri ieftine.

Strada Vămii nr. 36, (vis à-vis de Cafeneaua Transilvania).

Fie-care posesor a unei

Trăsuri-motor a lui PUCH!

economisește mulți bani și mai mult năcaz.

Bicicla motor:

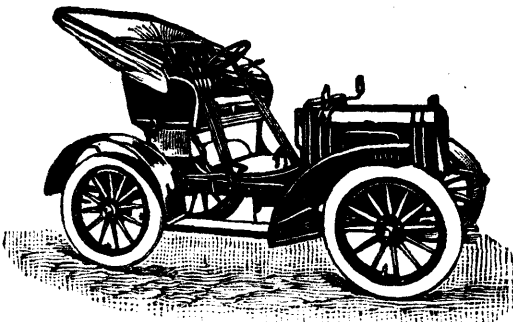
Siguranță mare:
2 HP. (35 Kg.) 2¹/₂, 3¹/₂, 4, 5 & 6 HP.

Automobile:

construcție simplă. Executare so idă:
8/9 9/10 11/16 20/25 HP.

Berzin. Ulei. Părți constitutive
Pneumatice.

Reparaturi de automobile.

Reprezentant: **MICHAEL MOOSER,** Brașov,
Strada Porții 39.

Din cauza desfacerei totale a proviziunilor noastre din
ȘCOALELE DE POMI
FRIEDRICH GASPARI Co., în Mediaș (Ardeal)
oferim cu prețuri scăzute toate articolele din
școalele noastre de pomi ca: **văratici, ernatici, tufe**
de smeură, fragi, diferiți mărăcini pentru garduri.
Coriferi, trandafiri etc.

Catalog cu prețuri la cerere se trimite gratis.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări,
instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru
ori și ce lucrare de instalațiuni, canalisări și
apaducte, closete, trenajați, pivnițe, cu deose-
bire pentru lucrări de canalizare, closete (imblă-
tori), conform planului de canalizare și al sta-
tutului orașanesc.

In curs de 14 ani de când lucrez în Brașov
ori și ce lucrare mi s'a încredințat am exe-
cutat spre mulțumirea celor ce m'au onorat
cu lucrări în bransa mea.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui **MUSCHONG** din Baia Buziaș

modern instalat — afară de Kartel livrează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Baile dela
Buziaș renunțe în toată lumea pentru fabri-
carea de apă gazoasă, carciunariilor,
și alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat
artificial și puțin spornic.

Serviciu demn de încredere și conștient
Apă minerală și apă vindecătoare

în sticle de 1/4 și 1/2 litru.

Cu succes miraculos la suferințe de inimă, rinichi și băgică.

Apă de masă de rangul întâiu!!

Informații se dau cu plăcere din partea

Mu-chong's Kohlensäure-Werke und
Mineralwasser-Vereand in Buziasfürdő.

Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIASFÜRDÖ.** Inter. Telef. 18.

Se caută reprezentanți locali abili.

Primul atelier român de curelărie.

Primul atelier de curelar român
VASILIE MUSCALU
BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur
Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de hamuri de lucș și pentru
lucru din piele de blanc, precum și tot felul de
curele de înșins, d. e. șerpăre de piele de tot
felul: negre, galbene, de covor cu ținte, care
este sub conducerea mea proprie.

Se primesc și reparaturi de tot felul, d. e.
eufere, geante de călătorie și pungii.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu
să află gata: plosei de lemn în orice mărime, îmbrăcate
în curele fine.

Cu stimă **Vasillie Muscalu.**

PREȚURI MODERATE.

✱

Cele mai bune hamuri.

✱

Comande se fac și prin poștă.

✱